

Informatīvais ziņojums par Latvijas dalību OECD laika periodā no 2023. gada jūlija līdz 2024. gada jūlijam

I PAMATOJUMS

Pamatojoties uz Ministru kabineta 2023. gada 31. oktobra sēdes protokollēmuma "Par Latvijas dalību OECD laika periodā no 2022. gada jūlija līdz 2023. gada jūlijam (prot. Nr. 54, 35.§) 2. punktu, Ārlietu ministrija sadarbībā ar iesaistītajām valsts pārvaldes iestādēm ir sagatavojusi informatīvo ziņojumu par Latvijas dalību Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijā (*Organization for Economic Co-operation and Development*, turpmāk – OECD) laika periodā no 2023. gada jūlija līdz 2024. gada jūlijam.

II Ievads

Aizvadītajā pārskata periodā OECD turpināja savu darbu globālo problēmu risināšanā, neatkāpjoties no organizācijas vērtībām – indivīda brīvības, demokrātijas, likuma varas un liberālas tirgus ekonomikas, kas veido pamatu ilgtspējīgai, iekļaujošai un labklājīgai sabiedrībai.

OECD vispusīgā un datos balstītā situācijas analīze visdažādākajās sabiedrības un ekonomikas jomās ļauj tai saglabāt savu īpašo lomu kā organizācijai, kas spēj pasaulei sniegt konkrētas rīcībpolitikas rekomendācijas un labākos problēmu risinājumu paraugus. Šobrīd OECD darba kārtībā īpaša uzmanība ir pievērsta nepieciešamībai paaugstināt produktivitāti, lai celtu dzīves līmeni; spiedienam uz nodarbinātības, sociālās drošības un veselības aprūpes sistēmām, ko rada sabiedrību novecošana; dzimumu līdztiesībai; cīņai ar klimata izmaiņām; regulatīvajam ietvaram straujajai tehnoloģiju attīstībai; ģeopolitiskajai spriedzei, ka apdraud starptautisko sadarbību; iedzīvotāju uzticēšanās valsts institūcijām un dalībai demokrātiskajās institūcijās un procesos.

Daudzas no minētajām OECD prioritātēm ir bijušas nozīmīgas arī Latvijas divpusējai sadarbībai ar organizācijas ekspertiem. Aizvadītajā periodā Latvijas institūcijas ir īstenojušas vairākus sadarbības projektus ar OECD, ieviešot nacionālajā rīcībpolitikā organizācijas rekomendācijas, kas saistītas ar valsts pārvaldes veiktspējas uzlabošanu, uzņēmējdarbības vidi, reģionālo konkurētspēju un cilvēkkapitāla attīstību – it sevišķi izglītības kvalitātes uzraudzību, zināšanu un prasmju uzlabošanu un pielāgošanu darba tirgus vajadzībām, valsts atbalsta darba meklētājiem uzlabošana. Attiecībā uz regulārajiem OECD pārskatiem un pētījumiem jāatzīmē 2024. gada Latvijas Ekonomikas pārskats, kur galvenā uzmanība tika veltīta tautsaimniecībai nepieciešamajām strukturālajām reformām un investīciju piesaistei.

Vienlaikus ar gandarījumu jāatzīmē, ka Latvijas eksperti turpina aktīvi piedalīties OECD darbā, sniedzot ieguldījumu OECD labās prakses un rekomendāciju izstrādē, iesaistoties OECD komiteju darba organizēšanā, kā arī veicot citu valstu salīdzinošos izvērtējumus. Šobrīd OECD komiteju un darba grupu vadībā darbojas Latvijas pārstāvji no Ekonomikas ministrijas (turpmāk – EM), Labklājības ministrijas (turpmāk – LM), Valsts kancelejas (turpmāk – VK), Konkurences padomes (turpmāk – KP) un Zemkopības ministrijas (turpmāk – ZM).

OECD nemainīgi kalpo par svarīgu platformu dialogam un savstarpējai pieredzes apmaiņai ne tikai starp OECD dalībvalstīm, bet arī starptautiskās sadarbības formātiem (G7, G20 un Āzijas un Klusā okeāna valstu ekonomiskās sadarbības organizācija) un trešajām valstīm, kuras vēlas uzlabot savu pārvaldības veiktspēju un rīcībpolitiku kvalitāti. Atbilstoši Latvijas

ārpolitikas prioritātēm turpinām aktīvi atbalstīt Eirāzijas konkurētspējas programmu, kas ir svarīgākais OECD reģionālais formāts sadarbībai ar Austrumeiropas, Dienvidkaukāza un Centrālāzijas valstīm. Lai veicinātu pārmaiņas reģiona valstīs, Latvija ir ieguldījusi programmā gan finanšu līdzekļus, gan zināšanas. Tās ietvaros Latvijas eksperti dalījušies pieredzē par valsts pārvaldes veiktspējas uzlabošanu un atbalsta pasākumiem mazo un vidējo uzņēmumu digitalizācijai.

2023. gada jūnijā tika uzsākta OECD Ukrainas valsts programma, lai atbalstītu nepieciešamās reformas OECD standartu sasniegšanai un integrācijai Eiropas Savienībā un veicinātu sekmīgu iestāšanos abās organizācijās. Šobrīd notiek šīs programmas īstenošana sadarbībā ar Ukrainas valdību. Vienlaikus OECD arī ir pastiprinājis sadarbību ar Moldovu, ievērojot valsts eiointegrācijas centienus.

Līdz ar attīstības sadarbības politikas nozīmes palielināšanos Latvijas ārpolitikā, Latvija ir pieņēmusi lēmumu kļūt par Attīstības palīdzības komitejas dalībvalsti. Latvija regulāri seko diskusijām šīs komitejas sanāksmēs kopš 2002. gada. Taču pilntiesīga dalība Attīstības palīdzības komitejā sniegs lielākas iespējas piedalīties zināšanu apmaiņā un uzlabot Latvijai attīstības sadarbības sistēmu, izmantojot citu valstu labākās prakses piemērus. Iestāšanās komitejā stiprinās mūsu valsts reputāciju, atzīstot kā atbildīgu un ieinteresētu starptautiskās attīstības partneri. Šobrīd Attīstības komitejas darbā ir būtisks Latvijas atbalsts līdzīgi domājošām valstīm jautājumos, kas saistīti ar OECD palīdzību Ukrainai, tai skaitā iepazīstinot ar mūsu pieredzi par attīstības sadarbības projektiem Ukrainā.

III OECD divpusējie projekti ar Latviju

Publiskās pārvaldes inovācijas kapacitātes attīstība

VK sadarbībā ar OECD Publiskā sektora inovācijas observatoriju (turpmāk – *OECD OPSI*) un Eiropas Komisiju (turpmāk - EK) turpina īstenot projektu Latvijas publiskā sektora Inovācijas kapacitātes celšanai. Projekta mērķis ir sistemātiski veicināt inovācijas kapacitāti publiskajā pārvaldē, lai nodrošinātu efektīvus publiskās pārvaldes iekšējos procesus un kvalitatīvus pakalpojumus sabiedrībai. Projekta gaitā radīts Latvijas publiskā sektora inovācijas vides novērtējums, kurā analizēta gan valsts pārvaldes, gan pašvaldību līmeņa inovācijas kapacitāte. Balstoties vērtējumā, koprades procesā sagatavota Publiskā sektora Inovācijas stratēģija. Paralēli, projekta gaitā *OECD OPSI* sniedzis atbalstu VK Inovācijas laboratorijai dažādos ar Latvijas publiskā sektora inovācijas vides pilnveidošanu saistītos aspektos, t.sk., OECD pārstāvji līdzdarbojušies vairākās publiskā sektora darbnīcās, sadarbības ceļā organizētas inovācijas prasmju mācības, atbalstīta divu inovācijas sprintu īstenošana (Kultūras ministrijai un Cēsu novada pašvaldībai), kā arī atbalstīta inovācijas sprintu rokasgrāmatas izstrāde un sprintu rezultātu novērtēšanas sistēmas izveide.

Snieguma rādītāju izstrāde valsts pārvaldes iestāžu darba izvērtēšanai

2024. gada jūlijā noslēdzās EK Strukturālo reformu atbalsta ģenerāldirektorāta Tehniskā atbalsta instrumenta projekts “Valsts pārvaldes iestāžu vērtēšana Latvijā un Lietuvā”, kas tika īstenots sadarbībā ar OECD. Projekta mērķis bija identificēt snieguma rādītāju kopumu, lai turpmāk regulāri novērtētu valsts pārvaldes iestāžu darbību. Īstenojot pilotprojektu tika pārbaudīta datu pieejamība, datu ieguves metodoloģija un datu analīze, indikatoru interpretējamība un atbilstība iestāžu darba efektivitātes noteikšanai. Snieguma rādītāji tika izstrādāti tādās jomās kā cilvēkresursi, izdevumi, datos balstītas politikas veidošana un pakalpojumu sniegšana. Identificēti pētījumi, datu bāzes un informācijas sistēmas kuru dati turpmāk izmantojami valsts pārvaldes iestāžu snieguma monitoringa pilnveidošanai.

Atbalsta sistēma darba devējiem darbinieku prasmju pilnveidošanā

Izglītības un zinātnes ministrija (turpmāk – IZM) sadarbībā ar EK un OECD īstenoja Tehniskā atbalsta instrumenta (turpmāk – TSI) projektu par atbalstu darba devējiem prasmju attīstības veicināšanā Latvijā (2021.-2023.g). 2023. gada septembrī notika projekta noslēguma pasākums, kurā OECD pārstāvji prezentēja projekta rezultātus un ieteikumus turpmākajiem soļiem virzībā uz ilgtspējīgu un sociāli atbildīgu pieaugušo izglītības sistēmas izveidi. Projekta ietvaros tika veikts galveno šķēršļu novērtējums un noskaidroti apstākļi, kas veicina Latvijas darba devēju ieguldījumu savu darbinieku prasmēs; identificēti starptautiskās labās prakses piemēri, kas mudina darba devējus ieguldīt savu darbinieku prasmēs; izstrādātas praktiskas vadlīnijas, lai attīstītu normatīvo regulējumu darba devēju atbalstam un ieguldījumu veicināšanai darbinieku prasmju pilnveidē; izstrādāti priekšlikumi atbalsta pasākumiem, t.sk. subsidēto mācību, kuras nodrošināja darba devēju asociācijas, pilnveidošanai; attīstīts atbalsta pasākumu monitoringa ietvars, t.sk. metodoloģija un uzraudzības rādītāji; sniegti priekšlikumi turpmākiem rīcības virzieniem ilgtspējīgas un sociāli atbildīgas pieaugušo izglītības atbalsta sistēmas attīstībai. Projekta rezultāti tiks izmantoti EM normatīvā regulējuma un atbalsta pasākumu kopuma darba devējiem darbinieku apmācību pilnveidošanai. Tāpat OECD ieteikumi izmantoti, lai veiktu izmaiņas Iedzīvotāju ienākuma nodokļu sistēmā attiecībā uz darba devēju apmaksāto augstāko izglītību.

Izglītība

Pārskata periodā 2024. gada februārī IZM uzsāka sadarbību ar EK un OECD TSI projektā “Atbalsts jauna akadēmiskās karjeras ietvara institucionālai ieviešanai Latvijā”, kura mērķis ir sniegt konsultatīvu atbalstu valsts dibinātajām augstskolām un zinātniskajiem institūtiem akadēmiskās karjeras sistēmas reformu, tostarp jaunā doktorantūras modeļa ieviešanai institūciju līmenī. 2024. gada februārī pirmās OECD ekspertu vizītes¹ laikā Latvijā projekta īstenošanas ietvaros tikšanās ar valsts dibināto augstskolu un zinātnisko institūtu pārstāvjiem, lai iepazītos un pārrunātu pašreizējo situāciju akadēmiskās karjeras sistēmas reformu īstenošanu, kā arī faktoriem, kas varētu veicināt vai kavēt reformu ieviešanu. Projekta ietvaros izveidota darba grupa, kurā piedalās pārstāvji no valsts dibinātajām augstskolām un zinātniskajiem institūtiem, Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības, Latvijas Jauno zinātnieku apvienības, rektoru padomes un Valsts Zinātnisko institūtu asociācijas. Ciešā sadarbībā ar projekta darba grupu šobrīd tiek izstrādāta projekta dalībnieku aptaujas anketa un mērķgrupas anketēšana plānota 2024. gada oktobrī. Pirmie aptaujas rezultāti tiks paziņoti novembrī, kad notiks nākamā ekspertu vizīte Latvijā un tiks organizēts seminārs par aktualitātēm doktorantūras pārvaldību Latvijā un pasaulē. Projekts turpināsies līdz 2026. gada februārim.

Kopš 2022. gada marta turpinās sadarbība ar OECD, lai saņemtu tehnisko palīdzību IZM institucionālās kapacitātes novērtējuma sagatavošanai, kas vērsts uz lomām un pienākumiem izglītības kvalitātes monitoringa un skolu tīkla reformas atbalsta jomā “Tehniskā palīdzība institucionālās kapacitātes novērtēšanai izglītības kvalitātes uzraudzībai un izglītības kvalitātes pilnveidei”, lai tādejādi sniegtu ieguldījumu izglītības kvalitātes nodrošināšanas sistēmas attīstībā. Tehniskās palīdzības ietvaros līdz 2023. gada oktobrim OECD Izglītības un prasmju direktorāta eksperti sniedza stratēģiskās vadības konsultācijas, lai atbalstītu *skolas kā mācīšanās organizācijas* modeļa attīstīšanu adaptācijai Latvijas kontekstā un nodrošināja atgriezenisko saiti zinātniskajam pētījumam

¹ [IZM sadarbībā ar Eiropas Komisiju un OECD sniegs atbalstu augstskolām un zinātniskajiem institūtiem jauna akadēmiskās karjeras ietvara ieviešanai Latvijā | Izglītības un zinātnes ministrija](#)

par tēmu: Modelis un instruments pieejas ‘skola kā mācīšanās organizācija’ īstenošanas atbalstam izglītības iestādēs.

Tāpat līdz 2023. gada novembrim OECD Izglītības un prasmju direktorāta eksperti sniedza politikas īstenošanas atbalstu IZM skolu tīkla reorganizācijas iniciatīvai. OECD sniedza tehnisko atbalstu kopīgi veidojot ģeotelpiskās simulācijas modeli. OECD konsultantu sagatavotais ziņojums piedāvā konkrētus politikas ieteikumus IZM un izglītības jomā ieinteresētajām pusēm, lai atbalstītu Latvijas skolu tīkla reorganizācijas iniciatīvu. 2023. gada 20. decembrī OECD publicēja rīcībpolitikas ziņojumu “Ģeotelpiskā modelēšana Latvijas skolu tīkla reorganizācijas iniciatīvas atbalstam” (*Geospatial modelling in support of Latvia’s school network reorganisation initiative*).

2023. gada decembrī notika starptautisks savstarpējās mācīšanās pasākums “Institucionālās kapacitātes stiprināšana izglītības kvalitātes monitoringam un skolu snieguma pilnveidei”. Pasākumu organizēja IZM sadarbībā ar OECD un Eiropas Sociālā Fonda projekta “Izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas izveide un īstenošana” ietvaros, lai veicinātu starptautisku ekspertu pieredzes apmaiņu un atbalstītu Latviju, racionalizējot un precizējot izglītības sistēmas uzdevumus un pienākumus. Pasākumā OECD Izglītības un prasmju direktorāta pārstāvji Marko Kols (*Marco Kools*) un Solene Burca (*Solene Burtz*) iepazīstināja ar aptaujas par IZM, padotības iestāžu un pašvaldību institucionālās kapacitātes novērtējuma pirmajiem rezultātiem un secinājumiem. Notika ekspertu diskusija par to, kā stiprināt IZM, valsts institūciju un pašvaldību lomu un atbildību attiecībā uz izglītības kvalitātes monitoringu un atbalsta sniegšanu skolu snieguma pilnveidei.

2023. un 2024. gadā Latvija, Grieķija, Čehija, Igaunija, Lietuva, Nīderlande un Beļģija sadarbībā ar EK Kopīgās pētniecības centru (turpmāk – JRC) un OECD TSI turpina īstenot projektu “Zināšanās balstītas rīcībpolitikas kapacitātes celšana pārvaldībā un publiskajā pārvaldē postpandēmijas Eiropā” (*Building capacity for evidence-informed policymaking in governance and public administration in a post-pandemic Europe*). No Latvijas projektā piedalās IZM un VK. Projekta mērķis ir veicināt pierādījumos balstītas rīcībpolitikas (*EIPM*²) ieviešanu, attīstot gan politikas veidotāju spējas integrēt zinātnisku informāciju politikas veidošanas procesā, gan zinātnieku spēju šādu informāciju politikas veidotājiem piedāvāt. OECD galvenā aktivitāte projektā ir Latvijas esošās *science-for-policy* sistēmas analīze (*diagnostic report*), vajadzību identificēšana (*needs assessment*) un ceļa kartes ar ieteikumiem EIPM pilnveidošanai (*roadmap*). Projekta norises laikā OECD eksperti veica aptauju valsts pārvaldes iestādēs – IZM, EM, LM, Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija (turpmāk - VARAM), VM, Klimata un enerģētikas ministrija (turpmāk – KEM) un ZM un zinātniskajās institūcijās. Balstoties uz interviju rezultātiem un dokumentu analīzi, 2023. gada novembrī OECD sagatavoja analītisko ziņojumu par EIPM situāciju Latvijā, projekta sākumā. 2023. gada novembrī IZM norisinājās četras tematiskas fokusa grupas diskusijas, lai apspriestu dažādus EIPM aspektus ar saistīto nozaru pārstāvjiem par šādām tēmām: 1) Zaļā pārveide, klimats un enerģētika, 2) Digitālā transformācija un dati, 3) Cilvēkkapitāls un prasmju attīstība un 4) Ekspertīze politikas veidošanai (analītiskā kapacitāte). Projekta ietvaros notiek arī treneru ‘*train-the-trainer*’ formāta mācības. 2023. gada jūnijā un septembrī aizvadītas mācības ar pētniekiem, kuri pēc tam piedalījās arī cilvēkkapitāla fokusa grupas diskusijās. 2024. gada janvārī un martā norisinājās mācības politikas veidotājiem. Tiek organizēti arī tematiskie EK Kopīgās pētniecības centra organizētie simpoziji.

² *An evidence-informed policymaking*

Nodarbinātības valsts aģentūras digitālo sistēmu modernizācija

Pārskata periodā Nodarbinātības valsts aģentūra turpināja sadarbību ar OECD ekspertiem projektā “Latvijas Nodarbinātības valsts aģentūras digitālo sistēmu modernizācija”³, kas tiek īstenots ar EK programmas TSI. Projekta mērķis ir Nodarbinātības valsts aģentūras (turpmāk – NVA) darbības pilnveidošana, kā arī jaunu informācijas tehnoloģiju, digitalizācijas un mākslīgā intelekta rīku ieviešana NVA turpmākās darbības izpētē un pakalpojumu pilnveidošanai. Pārskata periodā organizēti semināri par dažādām tēmām: 1) instrumentus, kas identificē cilvēkus, kuriem nepieciešams NVA atbalsts, un kas palīdz sniegt atbalstu (darba meklētāja profilēšanas rīki, profilēšanas rīki cilvēkiem, kas var zaudēt darbu); 2) rīkus, kas palīdz identificēt digitālo prasmju trūkumu un palīdz mācību programmu atlasē; 3) rīkus, kas palīdz salāgot darba meklētājus un vakances; 4) kā arī datu pārvaldības un vizualizācijas risinājumus aktīvās darba tirgus politikas pasākumu uzraudzībai un novērtēšanai. Projekta rezultātā NVA plāno pilnveidot digitālos pakalpojumus, balstoties uz projekta ietvaros izstrādātajām rekomendācijām, īpaši attīstot un pilnveidojot digitālos rīkus. Tāpat projekta ietvaros tika organizēti vairāki tiešsaistes semināri Latvijas institūcijām, kas ir iesaistītas darba tirgus politikas izstrādē un ieviešanā par sekojošām tēmām:

- Seminārs par aktīvo darba tirgus pasākumu novērtēšanu un monitoringu;
- Seminārs par NVA digitālās infrastruktūras novērtējumu;
- Seminārs par NVA un citu Eiropas nodarbinātības dienestu darba meklēšanas atbalstu un digitālajiem rīkiem;
- Seminārs par NVA pakalpojumu modernizēšanas novērtējumu un ieteikumiem;
- Seminārs par datu vizualizāciju un ‘*Bussiness Intelligence*’ rīkiem nodarbinātības un izglītības atbalsta pakalpojumu datu analīzei un atspoguļojumam.

Konkurences uzraudzība digitālajos tirgos

KP sadarbībā ar līdzīgām institūcijām no Polijas un Lietuvas un OECD sagatavojuši un iesnieguši EK Strukturālo reformu atbalsta instrumenta projektu par konkurences uzraudzību digitālajos tirgos. Projekts uzsāksies 2024. gada septembrī un turpināsies 21 mēnesi. Projekta rezultātā tiks identificētas iespējamās konkurences problēmas, kas saistītas ar digitālajiem tirgiem Polijā, Latvijā un Lietuvā, kā arī iegūta padziļināta izpēte par pašreizējā regulējuma piemērotību identificēto problēmu risināšanai projekta dalībvalstīs un Eiropas tiesiskajā regulējumā. Ja projekta ietvaros tiks konstatētas konkurences problēmas digitālajos tirgos, tiks sniegti ieteikumi to risināšanai, kā arī ja atklāsies regulējuma nepilnības attiecībā uz Digitālo tirgu aktu⁴, var tikt ierosināti normatīvo aktu priekšlikumi vai reformu nepieciešamība.

Iedzīvotāju finanšu pratība un izglītība

Latvijas Banka (turpmāk – LB) sadarbībā ar Lietuvas Banku, EK un ar OECD starptautiskā finanšu izglītības tīkla (*International Network on Financial Education* jeb INFE) tehnisko

³ <https://web-archive.oecd.org/temp/2024-06-17/641465-latviadigitalpes.htm>

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 2022. gada 14. septembra Regula (ES) 2022/1925 par sāncensīgiem un godīgiem tirgiem digitālajā nozarē un ar ko groza Direktīvas (ES) 2019/1937 un (ES) 2020/1828

atbalstu uzsākusi projektu par iedzīvotāju digitālās finanšu pratības un noturības pret finanšu krāpniecību veicināšanas plāna izstrādi (*Plan for Latvia and Lithuania to improve digital financial literacy and resilience against financial fraudsters*).

Pārskata periodā Latvija piedalījies 2023. gada OECD pētījumā par pieaugušo iedzīvotāju finanšu pratību jeb “*OECD/INFE 2023 International Survey of Adult Financial Literacy*”⁵. Vienlaikus LB piedalās arī pieredzes apmaiņā par finanšu izglītības nodrošināšanu iedzīvotājiem ar funkcionāla un garīga rakstura traucējumiem (sanāksme 2023.gada novembrī, OECD/INFE TC Roma, meeting). Tāpat LB piedalījās pētījumā par Latvijas mikro un mazajiem uzņēmumu vadītājiem un īpašniekiem “*OECD/INFE 2020 survey instrument to measure the financial literacy of MSMEs*”. Sekojoši ieviestas OECD/INFE rekomendācijas attiecībā uz pieaugušo iedzīvotāju, kā arī mikro un mazo uzņēmumu vadītāju finanšu pratības līmeņa novērtēšanu. Atbilstoši rekomendācijām veikta mērķa grupu anketēšana, rezultātu analīze un indeksu aprēķināšana. Visbeidzot, LB koordinēja Latvijas dalību OECD/INFE *Global Money Week* pasākumā jeb “Finanšu pratības nedēļa 2024”.

Reģionālā attīstība

OECD sadarbībā ar EK un VARAM uzsākusi īstenot projektu Latgales reģionam “Apsverot reģionālo pievilcību zaļai un iekļaujošai globalizācijai” (*Rethinking regional attractiveness for green and inclusive globalisation – Latgale*). Plānots, ka projekta laikā sadarbībā ar EK Reģionālās un pilsētu politikas ģenerāldirektorāta (turpmāk – *DG REGIO*) OECD eksperti sniegs atbalstu 11 reģioniem 6 Eiropas valstīs (Grieķijā, Itālijā, Latvijā, Polijā, Portugālē un Spānijā) pārskatīt savas pievilcības stratēģijas. 2024. gada maijā OECD notikušās misijas Latgalē, lai ar starptautiskajiem ekspertiem diskutētu par reģionālo attīstību un reģiona pievilcības veicināšanu investīcijām dažādās jomās. Dažādu jomu pārstāvji apvienojās, lai apspriestu reģiona attīstības iespējas un izaicinājumus (ekonomiskā situācija, infrastruktūra, pārvaldes institūcijas), kā arī izstrādātu konkrētus risinājumus reģionālās pievilcības veicināšanai. Projekta turpinājumā tiks apkopoti statistikas dati un sniegti visaptveroši ieteikumi politiku pilnveidošanai ilgtspējīgai Latgales reģiona attīstībai. Pirmie OECD misijas apkopotie rezultāti tiks saņemti 2024. gada oktobrī.

IV Latvijas dalība OECD apskatos, pētījumos un politikas iniciatīvu projektos

Statistika

Centrālās Statistikas Pārvalde (turpmāk – CSP) nemainīgi par tās darba prioritāti uzskata datu sniegšanu pēc nepieciešamības un pēc iespējas pilnīgā apjomā un detalizācijā OECD pētījumu un publikāciju vajadzībām, lai dati par Latviju sniegtu informāciju par sociālajiem un ekonomiskajiem procesiem, to izmaiņām un prognozēm, kas būtu noderīgi, novērtējot un plānojot Latvijas sociāli ekonomisko procesu attīstību. Laika posmam no 2019.–2024. gadam noslēgts sadarbības līgums starp Izglītības un zinātnes ministriju un CSP par OECD datu sagatavošanu OECD izglītības indikatoru programmas (turpmāk – *INES*⁶) pieprasījumiem. Projektā CSP piesaistīta kā vadošais partneris apsekojuma datu iegūšanai. Līguma ietvaros 2019. gadā pēc Izglītības un zinātnes ministrijas pasūtījuma Pārvalde veica

⁵ https://www.oecd.org/en/publications/2023/12/oecd-infe-2023-international-survey-of-adult-financial-literacy_8ce94e2c.html

⁶ *Indicators of Education Systems*

Zinātņu doktoru tālākās karjeras apsekojumu saskaņā ar OECD metodoloģiju, un šobrīd Pārvalde regulāri turpina *INES* datu tabulu aizpildīšanu. Tāpat CSP ir devusi ieguldījumu OECD tūrisma statistikas attīstīšanas jomā, 2024. gada janvārī sagatavots apraksts⁷ par Latvijas pieredzi analizējot jaunu datu avotu – trešo valstu pirkumi Latvijā, to deklarēšana uz robežas atgūstot daļu pievienotās vērtības nodokļa. Projekts Latvijā noslēdzās 2019. gadā, bet valstīm ārpus ES tā rezultāti var būt noderīgi. Latvijas sagatavotais apraksts tiks iekļauts OECD tūrisma publikācijā “Jaunu datu avotu un rīku izmantošana, lai mērītu tūrismu” (*Using new data sources and tools to measure tourism*), kas tiks publicēta 2024. gada beigās.

Izglītība

Latvija kopš 2000. gada piedalās OECD Starptautiskā skolēnu novērtēšanas programmas (turpmāk – *PISA*⁸) pētījumos, kuri tiek veikti reizi trīs gados. Sākot ar nākamo, t.i. 2029. gada ciklu, pētījumu veiks reizi četros gados. OECD *PISA* pētījumi dod iespēju novērtēt matemātikas, lasīšanas un dabaszinātņu izglītības kvalitātes līmeni 15-gadīgo skolēnu vidū, salīdzinājumā ar citām pasaules valstīm, kā arī to ietekmējošos faktorus. *PISA* 2022. gada cikla pirmos rezultātus paziņoja 2023. gada decembrī. Salīdzinot ar iepriekšējo *PISA* pētījumu 2018. gadā, Latvijas skolēnu vidējie rezultāti matemātikā samazinājās, tie gandrīz nav mainījušies lasīšanā, un paaugstinājušies dabaszinātnēs. Latvijā zēniem matemātikā sekmējās labāk par meitenēm, savukārt meitenes pārspēja zēnus lasīšanā. Latvijas skolēniem ir augstāki rezultāti matemātikā un dabaszinātnēs, nekā OECD valstīs vidēji, un tuvu OECD vidējam rādītājam lasīšanā. OECD izceļ Latvijas izglītības sistēmu kā vienu no taisnīgākajām (*highly equitable*) starp OECD valstīm, spējot panākt augstāku kopējo sniegumu un minimizējot skolēnu sociāli-ekonomiskā statusa ietekmi uz viņu sniegumu. Tāpat 2024. gada jūnijā tika paziņoti *PISA* 2022 radošās domāšanas izvērtējuma rezultāti, kas rāda, ka Latvijā 92% skolēnu ir sasnieguši pamata un augstāku līmeni radošajā domāšanā, kas ir otrs labākais rezultāts aiz Singapūras (94%) un augstākais starp OECD un Eiropas valstīm. Savukārt 2024. gada 13. novembrī tiks publicēti rezultāti par skolēnu gatavību mūžizglītībai.

2024. gada aprīlī vairāk nekā 50 Latvijas skolas piedalījās OECD *PISA* 2025. gada cikla izmēģinājuma pētījumā, kurā kopumā piedalījās vairāk nekā 80 pasaules valstu. Notiek gatavošanās arī *PISA* 2025 pamatpētījumam, kura pētāmā inovatīvā joma būs mācīšanās digitālā pasaulē (*Learning in the digital world*). Pētījumā piedalīsies 15-gadīgie skolēni un datu savākšana notiks 2025. gadā. Latvijā pamatpētījuma norise paredzēta no 2025. gada 18. marta līdz 12. maijam.

OECD Izglītības pētniecības un inovāciju centra (*Centre for Educational Research and Innovation*) (turpmāk – *CERI*) publicētajā ziņojumā “Digitālās izglītības pārskats 2023”⁹ (*Digital Education Outlook 2023*) apkopota informācija par OECD valstu, tai skaitā Latvijas, digitālās izglītības infrastruktūru un pārvaldību, kā arī formulēti ieteikumi efektīvai un taisnīgai mākslīgā intelekta izmantošanai izglītībā; sniegts atbalsts *CERI* organizētajai zināšanu starpniek institūciju (*knowledge intermediaries*) aptaujai, kas ir daļa no *CERI* darba virziena izglītības pētniecības ietekmes stiprināšanā un rezultātu izmantošanas veicināšanā lēmumu pieņemšanai izglītības politikas veidošanā un pedagoģiskajā praksē; nodrošināta

⁷ Jaunu datu avotu un metožu lietojums, lai novērtētu tūrismu, pieredze analizējot bez pievienotās vērtības nodokļa pirkumu datus, lai papildinātu tūrisma statistiku, SIA Global Blue Latvija piemērs (*Using new data sources and tools to measure tourism – Investigating Tax-Free Shopping Data for Enhancing Tourism Statistics: A Case Study of Global Blue Latvia Ltd*)

⁸ *Programme for International Student Assessment*

⁹ https://www.oecd-ilibrary.org/education/oecd-digital-education-outlook-2023_c74f03de-en

Latvijas informācijas pārbaude un precizēšana *CERI* ziņojumam “Ko mūsdienās nozīmē bērnu iespēju palielināšana. Ietekme izglītībā un labbūtībā”¹⁰ (*What does child empowerment mean today? – Implications for education and well-being*). Starppārskata periodā dati par Latviju ir pieejami vairākos *CERI* publicētajos dokumentos: “Inovāciju mērīšana izglītībā 2023. Rīki un metodes datu virzībai rīcībai un uzlabojumiem”¹¹, “Kam patiešām rūp izglītības pētniecības izmantošana rīcībpolitikā un praksē? Attīstot pētniecības iesaistīšanas kultūru”¹², “Bērnu līdzdalība lēmumu pieņemšanā”¹³.

2023. gada novembrī IZM piedalījās *CERI* valdes sanāksmē, kurā izskatīts *CERI* darba progress un uzsākta 2025.–2026. gada programmas darba plānošana. Piedaloties darba grupās, sniegti komentāri par virzieniem, kas aktuāli Latvijas izglītības attīstībai, tostarp, piedaloties diskusijā par izglītību ietekmējošo tendenču ziņojumu¹⁴, ko *CERI* plāno sagatavot līdz 2025. gadam. 2024. gada jūnijā IZM eksperti sniedza informāciju *CERI* darbības virziena “Izglītības pētniecības ietekmes stiprināšana” pētniekiem par Latvijas labas prakses piemēriem zināšanu mobilizēšanā jeb izglītības pētniecības rezultātu efektīvākā izmantošanā. 2024. gada aprīlī notika *CERI* valdes 110. sanāksme (dalība nodrošināta attālināti), kurā notika diskusija par mācīšanās rezultātu pielāgošanu mākslīgā intelekta pieaugošajai kapacitātei un sniegta informācija par digitālo iespēju izziņāšanu un izmantošanu Latvijā.

2024. gadā turpinājās 2018. gadā uzsāktā OECD Starptautiskā pieaugušo kompetenču novērtēšanas programmas pētījuma (turpmāk – *PIAAC*) datu sagatavošana publicēšanai. Pētījums¹⁵ tiks publicēts 2024. gada 10. decembrī. Vienlaikus, ievērojot OECD *PIAAC* valdes viedokli, OECD kopā ar datu publiskošanu publicēs arī starptautisko *PIAAC* ziņojumu. Savukārt OECD *PIAAC* tematiskie ziņojumi, piemēram, par pieaugušo iedzīvotāju sociālajām un emocionālajām prasmēm u.c. sekos vēlāk – 2025. un 2026. gadā. Dati, kas tiks iegūti OECD pieaugušo kompetenču pētījuma ietvaros, sniegs objektīvu informāciju par cilvēkapitālu, tā prasmju līmeni, prasmju izmantošanu, iegūto izglītību un to, vai izglītība, prasmes profesijā palīdz nodrošināt pietiekamu sociāli-ekonomisko līmeni. 2024. gada 29. aprīlī IZM organizēja darba semināru, kurā dažādu valsts iestāžu pārstāvji un pētnieki sprieda par OECD *PIAAC* gada nogalē sagaidāmo datu izmantošanu datus un analizē balstītai cilvēkkapitāla attīstības politikas plānošanai un OECD *PIAAC* datu sekundāro izpēti.

OECD Starptautiskā mācību vides pētījuma (turpmāk – *TALIS*) aktivitāšu ietvarā Latvijas Universitāte no 2024. gada 15. februāra līdz 30. martam veica OECD 2024.gada cikla pamatpētījumu, kura izlase aptvēra 216 skolas un 4200 skolotājus. Šajā pētījuma ciklā tika padziļināti izziņāta skolotāju profesionālā pilnveide un labbūtība, kā arī ilgspējas jautājumi un to apguve skolās. Noslēdzoties pētījumam, tika identificēts sākotnējais dalības rezultāts, t.i. 4 099 skolotāji jeb 97,6% no izlases un 214 skolu direktori jeb 99,1% no izlases. 2023. gada jūlijā notika *TALIS* valdes 13. sanāksme, kurā IZM Politikas attīstības un iniciatīvu departamenta vadošā vecākā eksperte – projektu vadītāja Dace Kalsone prezentēja Latvijas priekšlikumus par ciešāku sadarbību pētījuma pirmo datu un secinājumu ziņojuma vienota parauga izveidē, kas ļautu dalībvalstīm efektīvizēt rezultātu izplatīšanu, kā arī rosināja

¹⁰ https://www.oecd-ilibrary.org/education/what-does-child-empowerment-mean-today_8f80ce38-en

¹¹ https://www.oecd-ilibrary.org/education/measuring-innovation-in-education-2023_a7167546-en

¹² https://www.oecd-ilibrary.org/education/who-really-cares-about-using-education-research-in-policy-and-practice_bc641427-en

¹³ https://www.oecd-ilibrary.org/education/child-participation-in-decision-making_a37eba6c-en

¹⁴ <https://www.oecd.org/en/about/projects/trends-shaping-education.html>

¹⁵ [PIAAC | OECD](https://www.oecd.org/en/about/projects/trends-shaping-education.html)

diskusiju par pieejas procedūru mikrodatiem, kas atbilstoši atvērtās zinātnes pieejai, atvieglotu datu padziļinātu izpēti.

OECD programmas *INES* ietvaros galvenā aktivitāte pārskata periodā notika izglītības rādītāju gadagrāmatas “Īsumā par izglītību” jeb *Education at a Glance* (turpmāk – *EAG*) sagatavošana un publicēšana. *EAG* sniedz informāciju par OECD dalībvalstu izglītības iznākumu, rezultātu, līdzatbildības un ieguldījumu rādītājiem. *EAG* 2023 pārskats prezentēts 2023.gada septembrī, tā caurviju temats bija profesionālās izglītības rādītāji. Starp 38 OECD valstīm Latvija uzrādīja labus rādītājus profesionālās izglītības jomā, kas tika prezentēti starptautiskajā forumā “Prasmju planēta. Jauns skatījums uz tīklošanās potenciālu” jeb *The Planet of Skills. Renewed Perspective on Networking Potential*.

Regulatīvā politika/ publiskā pārvaldība

2024. gada 10. jūlijā OECD publicēja otrā Uzticēšanās pētījuma rezultātus¹⁶, kurā piedalījās 30 OECD dalībvalstis. Pētījuma mērķis bija noskaidrot, kas ietekmē iedzīvotāju uzticēšanos valsts institūcijām OECD dalībvalstīs. Tiek pētīts, kā uzticēšanos ietekmē ikdienas saskare ar valsts institūcijām, kā iedzīvotāji vērtē to spējas risināt sarežģītas plašāku sabiedrību skarošas problēmas un kā uzticēšanos ietekmē iedzīvotāju sociāli ekonomiskais stāvoklis. Pētījuma pamatā ir 2023. gada oktobrī–novembrī veiktās iedzīvotāju aptaujas, uzdodot vienādus jautājumus 30 OECD dalībvalstīs. Kopumā tika aptaujāti 50 tūkstoši iedzīvotāju. Pētījumā secināts, ka valdībai vidēji OECD dalībvalstīs uzticas 39%, bet neuzticas 44% iedzīvotāju, un uzticēšanās līmenis ir samazinājies par 2,4%. Tikmēr Latvijā vidēji 29% iedzīvotāju uzticas valdībai, kas ir mazāk nekā vidējais OECD rādītājs, taču rādītājs par 4% pieaudzis kopš iepriekšējā pētījuma 2021.gadā. Pētījumā arī jautāts par uzticēšanos noteiktām valsts institūcijām, piemēram, policijai, tiesām, civildienestam, pašvaldībām vai politiskajām partijām, kā arī par apmierinātību ar pakalpojumiem, valsts institūciju gatavību krīzēm, par demokrātiskās līdzdalības iespējām un citi jautājumi. Pētījumā atspoguļotie rezultāti iezīmē jomas, kurās nepieciešami uzlabojumi, lai vairotu iedzīvotāju uzticēšanos valsts institūcijām.¹⁷

Ar mērķi izstrādāt vienotu un standartizētu aptauju, lai noskaidrotu valsts pārvaldē nodarbināto iesaistīšanās līmeni savā darba vietā, Latvija piedalās EK un *DG Reform* finansētajā TSI projektā, kurā tiek veikta valsts pārvaldes ierēdņu aptauja *EU Survey of Central Government Public Servants* (TSI project for standard EU survey of Central Government Public Servants). Projekts norisinās no 2023. gada septembra līdz 2025. gada jūnijam. Projektā piedalās: Latvija, Luksemburga (vadošā), Beļģija, Bulgārija, Horvātija, Lietuva, Nīderlande, Portugāle, Slovākija un Slovēnija.¹⁸

Tāpat Latvija piedalās OECD Regulatīvās politikas pārskata (*Regulatory Policy Outlook*) sagatavošanā. Pārskata sagatavošanas ietvaros līdz 2023. gada beigām tika sniegta informācija un skaidrojumi par nacionālajiem regulatīvās politikas rīkiem, aktuālo normatīvo regulējumu un tā īstenošanu praksē. OECD Regulatīvās politikas komiteja pašlaik turpina darbu pie datu apkopošanas un pakāpeniski iepazīstina dalībvalstis ar ziņojuma projektu, tai skaitā sniedzot ieteikumus likumdošanas procesa uzlabošanai. Pārskats tiks pabeigts 2024. gada nogalē.

¹⁶ [OECD pētījums: Latvijā pieaugusi uzticēšanās valdībai | Ministru kabinets \(mk.gov.lv\)](https://www.oecd.org/ineq/eag/2023/)

¹⁷ OECD (2024), *OECD Survey on Drivers of Trust in Public Institutions – 2024 Results: Building Trust in a Complex Policy Environment*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9a20554b-en>.

¹⁸ Vairāk par iesaistīšanās izpēti: <https://www.mk.gov.lv/lv/iesaistisanas-izpete>

Sabiedrības informācijas telpas drošība

2024. gada 4. martā OECD publicēja pirmo ziņojumu par dalībvalstu situāciju informatīvās telpas drošības jomā un valstu centieniem uzlabot pārvaldību, lai sekmētu uzticamas informācijas vidi un apkarotu dezinformāciju.¹⁹ Ziņojumā Latvija daudzos aspektos novērtēta kā pozitīvs piemērs informācijas drošības veicināšanai. Piemēram, izcelts, ka tikai 9 OECD valstīm, tostarp Latvijai, ir izstrādātas stratēģijas, kā pretoties dezinformācijai un veicināt informācijas integritāti valsts iekšienē. Tāpat Latvija pozitīvi izcelta kā viena no retajām valstīm, kam ir īpašs starpinstitūciju koordinācijas formāts valdības centrā (Valsts informatīvās telpas drošības koordinācijas grupa) informācijas integritātes jautājumu risināšanai, kā arī viena no dažām valstīm, kurās ir īpašas rokasgrāmatas ar ieteikumiem iedzīvotājiem dezinformācijas atpazīšanai (Rokasgrāmata pret dezinformāciju: atpazīt un pretoties (2022)). Ziņojumā uzsvērts, ka demokrātiskām valstīm ir jāaizstāv daudzveidīga un kvalitatīva informācijas telpa, kas atbalsta uzskatu un vārda brīvību, kā arī politika, ko var izmantot, lai palielinātu tiešsaistes platformu atbildību un pārredzamību. Ziņojumā izklāstīts politikas ietvars informācijas integritātes stiprināšanai trīs jomās: uzlabot informācijas avotu pārredzamību un atbildību, stiprināt sabiedrības medijpratību un kritiskās domāšanas prasmes, stratēģisko koordināciju, kā arī spēju vērsties pret dezinformāciju.

Publiskie pakalpojumi

VARAM piedalās OECD pētījumā par iedzīvotāju apmierinātību par publisko pakalpojumu saņemšanu “Pilsoņu apmierinātības ar galvenajiem valsts pakalpojumiem mērīšana labākai veiktspējai un lielākai uzticībai” (*MCP-23HR01 – Measuring Citizen’s Satisfaction with Key Government Services for Better Performance and Enhanced Trust*). Pētījuma mērķis ir atbalstīt ES dalībvalstis publisko pakalpojumu jomas reformu izstrādē un īstenošanā. Sagaidāmie rezultāti: a) izstrādāta un pārbaudīta aptauju metodoloģija apmierinātības ar pakalpojumiem mērīšanai; b) tiek ieviesti organizatoriskie līdzekļi, lai uzlabotu valdības pakalpojumu izstrādi un sniegšanu.

Ekonomika

2024. gada 25. aprīlī, Rīgā OECD Ģenerālsēkretārs Matias Kormans (*Mathias Cormann*) prezentēja 2024. gada OECD Ekonomikas pārskatu par Latviju. Šis ir jau piektais OECD Ekonomikas pārskats par Latviju (pirmais publicēts 2015. gada februārī). Pārskats tiek sagatavots reizi divos gados un tajā tiek analizēta esošā ekonomikas situācija un izteiktas prognozes, reformu īstenošanas process un piedāvātas jaunas rekomendācijas. 2024. gada pārskata galvenā tēma saistīta ar finansējuma pieejamību un investīciju veicināšanu Latvijas tautsaimniecības izaugsmei. Pārskatā sniegtas rekomendācijas ekonomiskās izaugsmes veicināšanai par fiskālo politiku un nodokļu sistēmu, valsts pārvaldes kapacitāti un darba kvalitāti, reģionālo attīstību, cilvēkkapitāla attīstību, t.sk. darba tirgus un izglītības politiku, zaļo pāreju, t.sk. enerģētikas un transporta politiku, institucionālās vides uzlabošanas politiku (ēnu ekonomikas un korupcijas apkarošana), kā arī investīciju un kreditēšanas politiku²⁰.

¹⁹ OECD (2024), *Facts not Fakes: Tackling Disinformation, Strengthening Information Integrity*, pieejams: https://www.oecd.org/en/publications/facts-not-fakes-tackling-disinformation-strengthening-information-integrity_d909ff7a-en/full-report.html

²⁰ <https://www.em.gov.lv/lv/media/19041/download?attachment>

OECD reizi piecos gados veic OECD Produktu tirgus regulējuma aptauju. OECD aprēķina produktu tirgus regulējuma indikatorus ar mērķi izvērtēt progresu produktu tirgus regulējuma jomā un salīdzināt valstis. Latvija piedalījās OECD Produktu tirgus regulējuma 2023. gada aptaujā un 2024. gada 10. jūlijā publicēta OECD Produktu tirgus regulējuma indikators ziņojums. Salīdzinājumā ar 2018. gada OECD Produktu tirgus regulējuma kopējo indikatoru, Latvijas sniegums ir nedaudz uzlabojies un kopumā produktu tirgus regulējums Latvijā ir kļuvis uzņēmējiem un iedzīvotājiem draudzīgāks.

2023. gada oktobrī uzsākās ar EK Strukturālo reformu atbalsta instrumenta projekts “Efektīvākas un iedarbīgākas tirgus uzraudzības un intelektuālā īpašuma sistēmas izveide Latvijai” (*Building a more effective and efficient market surveillance and intellectual property system for Latvia*), kura ietvaros OECD veic Latvijas tirgus uzraudzības (nepārtikas preču jomā) un intelektuālā īpašuma sistēmu izpēti, analīzi un izvērtējumu. Projekta noslēgumā OECD izstrādās rekomendācijas šo jomu darbības uzlabošanai un pilnveidei nākotnē, kā arī priekšlikumus nepieciešamajām reformām abās minētajās jomās. Projekta īstenošanas periods ir 24 mēneši.

Patērētāju tiesību aizsardzības centrs ir iesniedzis pieteikumu dalībai kampaņā “2024. gada OECD Globālā izpratnes veicināšanas kampaņa par litija jonu bateriju drošumu” (*2024 OECD Global Awareness Campaign on Lithium-ion Battery Safety*), kas uzsākta OECD Patērētāju politikas ministru sanāksmē (*OECD Consumer Policy Ministerial meeting*) 2023. gada oktobrī. Kampaņas mērķis ir uzlabot litija jonu bateriju saturošu preču drošumu, veicinot izpratni par šādu preču izplatību un saistītajiem riskiem, izstrādājot izglītojošus materiālus patērētājiem, uzlabojot komersantu izpratni par piemērojamām prasībām šādu preču tirdzniecībai un veicinot sadarbību valstu, kā arī patērētāju tiesību aizsardzības institūciju starpā, lai pasargātu patērētājus no nedrošām litija jonu baterijām un to saturošām precēm.

EM 2024. gada sākumā uzsākusi dalību Ekonomiskās sadarbības un OECD un Eiropas Komisijas pētījuma projektā “Pārrobežu tiešo ārvalstu investīciju un mazo, vidējo uzņēmumu saikņu stiprināšana Baltijas valstīs” (*Strengthening cross-border FDI and SME linkages in the Baltic*), kura mērķis ir sniegt pielāgotas politikas rekomendācijas katrai Baltijas valstij atsevišķi un reģionam kopumā par sasaisti starp tiešajām ārvalstu investīcijām un mazajiem, vidējiem uzņēmumiem, kā arī lielajiem uzņēmumiem.

EM ir nozīmēta kā projekta koordinējošā iestāde, kas sniedz OECD atbalstu iesaistīto pušu identificēšanā Latvijā un tehniskā atbalsta nodrošināšanā, piemēram, aptaujas anketu izplatīšana iesaistītajām pusēm un OECD misiju organizēšana.

Plānots, ka OECD eksperti informēs par pētījuma rezultātiem, t.sk. sniegs rekomendācijas, 2025. gada pirmajā ceturksnī.

Iedzīvotāju labklājība

2024. gadā LM koordinē Latvijas dalību OECD iedzīvotāju aptaujas “*Risks That Matter*” 2024. gada kārtā²¹ (notiek reizi divos gados). Iedzīvotāju aptauja tiek veikta pēc vienotas metodoloģijas (2020. gadā piedalījās 25 valstis, t.sk. Igaunija un Lietuva; 2022. gadā – 27 valstis). Tajā tiek vērtēta iedzīvotāju uztvere par sociālajiem un ekonomiskajiem riskiem, un vērtējums par to, kā valdības risina šos jautājumus. Aptaujas rezultāti tiek plaši izmantoti dažādu OECD pētījumu sagatavošanā un tiem ir augsti citējamības rādītāji starptautiskajos medijos.

²¹ <https://www.oecd.org/social/risks-that-matter.htm>

Pārskata periodā LM kā OECD sociālo institūciju un dzimuma indeksa (SIGI) kontaktpunkts sadarbībā ar VM un TM verificēja OECD Attīstības centra sagatavotos datus par Latviju sociālo institūciju un dzimumu līdztiesības indeksam (*Social Institutions and Gender Index – SIGI*). SIGI indekss²² mēra dzimumu līdztiesības politikas un prakses vairāk nekā 180 valstīs, tas ietver vairāk kā 170 rādītājus, t.sk. par tādām tēmām kā diskriminācija ģimenē, pilsonisko tiesību ierobežojumiem u.c. Sekojoši OECD pētījumu rezultāti un labākā prakse dzimumu līdztiesības jomā ņemti vērā izstrādājot nacionālo “Sieviešu un vīriešu vienlīdzīgu tiesību un iespēju veicināšanas plānu 2024.–2027.gadam” (apstiprināts ar Ministru kabineta 18.06.2024. rīkojumu Nr. 500). SIGI indekss tiek izmantots ES direktīvas ieviešanā par darba samaksas pārredzamību²³.

Finanšu un nodokļu politika

Finanšu ministrija (turpmāk – FM) piedalījies 2024. gada OECD Ekonomikas pārskata par Latviju sagatavošanā un turpina darbu pie rekomendāciju izvērtēšanas turpmāko rīcībpolitiku sagatavošanā. Tāpat FM sagatavojusi informāciju vairākiem OECD pārskatiem un datu bāzēm:

- modelim par Latvijas Nodokļu un pabalstu sistēmu “*Tax-benefit model for Latvia*”,
- pārskatam par darba ņēmēju, darba devēju nodokļiem un ģimenes valsts pabalstiem “*Taxing wages*”,
- pārskatam par Latvijas ekonomiku “*Economic Survey of Latvia*”,
- pārskatam par ieņēmumiem “*Revenue Statistics*”,
- atbalsta pasākumu apkopojumam par fosilajiem kurināmajiem “*Inventory of Support Measures for Fossil Fuels*”;
- pārskatam un datubāzei par oglekļa cenu noteikšanu un enerģijas aplikšanu ar nodokļiem “*Carbon Pricing and Energy Taxation*”;
- datubāzei par vides politikas instrumentiem “*OECD Database on Policy Instruments for the Environment*”.

Pārskata periodā FM piedalījies vairākās OECD aptaujās: par nodokļu stimuliem saistībā ar pētniecības un attīstības izdevumiem (*OECD NESTI R&D tax incentive survey*), uzņēmumu ienākuma nodokļa likmēm (*OECD Corporate Tax Rates Survey*), nodokļu politikas reformām *Tax Policy reforms*; neto sociālajiem izdevumiem (*OECD Net Social Expenditure Questionnaire*); uzņēmumu ienākuma nodokļa saistību sadalījumu (*OECD Survey on Decomposing Corporate Tax Liabilities*); nodokļu atvieglojumiem (*Questionnaire on Tax Expenditure Reporting*); efektīvajām nodokļu likmēm (*Effective Tax Rates Survey for Latvia*); uzņēmumu ienākuma nodokļa statistiku (*OECD Corporate Tax Statistics*).

FM pārstāvji piedalījušies dažādos OECD ekspertu forumos:

- Forumā par Zaļo izaugsmi un ilgtspējīgu attīstību (*Green Growth and Sustainable Development Forum (GGSD Forum) on “Navigating the twin transitions: Going green and digital”*);
- Ikgadējā konferencē un forumā par produktivitāti (*2023 Annual Conference of the OECD Global Forum on Productivity (GFP)*);

²²<https://www.genderindex.org/>

²³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2023/970 (2023. gada 10. maijs) par to, lai ar darba samaksas pārredzamības un izpildes mehānismu stiprinātu to, kā tiek piemērots princips par vienādu darba samaksu vīriešiem un sievietēm par vienādu vai vienādi vērtīgu darbu (Dokuments attiecas uz EEZ)

- Dalība zaļās transformācijas seminārā par zaļajām investīcijām, inovācijām un produktivitātes izaugsmi (*Workshop on Green Transition: Green Investment, Innovation and Productivity Growth* WP1) 2023. gada oktobrī;
- Seminārā par darbaspēka tirgus ietekmi uz zaļo ekonomiku “*Workshop on Labour market effects of greening the economy*” WP1 sanāksmes ietvaros 2023. gada oktobrī;
- Seminārā par industriālajām rīcībpolitikām “*Workshop on Industrial Policies*” WP1 sanāksmes ietvaros 2024. gada martā;
- Vebinārā “*Non-compete and related clauses in OECD countries: prevalence and policy considerations*”;
- Seminārā par konkurētspējīgām iniciatīvām *WPI special session on the “Getting Competitive Initiative”*.

Valsts ieņēmumu dienests (turpmāk – VID) piedalījies OECD Nodokļu administrēšanas sērijas 2023. gada izdevuma sagatavošanā “Salīdzinošā informācija par OECD un citām attīstītajām un jaunattīstības ekonomikām”²⁴, kur tiek aplūkota inovatīvā prakse, jauninājumi un tendences nodokļu administrēšanas jomā. Pārskatā iekļauti četri Latvijas VID sagatavotie piemēri.

Efektīva strīdu izšķiršanas tiešsaistes sistēma

2024. gada jūlijā VID sadarbībā ar FM un OECD *FTA*²⁵ *MAP*²⁶ forumu atjaunoja Latvijas strīdu izšķiršanas (savstarpējās saskaņošanas procedūru) profilu (*Dispute resolution profile*)²⁷ (turpmāk – *MAP* profils). *MAP* profila atjaunošana ir viens no *BEPS*²⁸ 14. pasākuma minimālā standarta novērtēšanas sagatavošanās posmiem, un ir brīvi pieejams sabiedrībai OECD mājaslapā. *MAP* profilā tiek iekļauta informācija par to, kāds tiesiskais regulējums un vadlīnijas Latvijā pastāv attiecībā uz savstarpējās saskaņošanas procedūru un iepriekšēju vienošanos par tirgus cenas (vērtības) noteikšanu darījumam vai darījuma veidam (*APA*²⁹) īstenošanu, kā arī sniegts pārskats par noslēgtajām divpusējām nodokļu konvencijām ar Latviju. *MAP* profila mērķis ir sniegt koncentrētu informāciju, lai nodokļu maksātāji un citu valstu kompetentās iestādes varētu iepazīties un izprast Latvijas nostāju attiecībā uz *MAP* un *APA* īstenošanu. OECD publicēja atjaunoto Latvijas *MAP* profilu 2024. gada 8. augustā. Piedaloties OECD *FTA MAP* forumā Latvija kopā ar pārējiem foruma dalībniekiem, balstoties uz OECD/ G20 *BEPS* 2015. gada oktobra ziņojumā par 14. darbību “Par efektīvākiem strīdu izšķiršanas mehānismiem” izteikto pilnvarojumu un valstu apņemšanos īstenot minimālos standartus (“14. pasākuma minimālais standarts”), lai nodrošinātu, ka tās savlaicīgi un lietderīgi risina ar starpvalstu līgumiem nodokļu jomā saistītus nodokļu strīdus. 2024. gada aprīlī izstrādāts un apstiprināts ziņojums par vadlīnijām/lēmumiem attiecībā uz valstu novērtējumus biežāk sastopamajām problēmu situācijām, lai nodrošinātu vienotību novērtējamo valstu procesā (angļu valodā *Note on Guidance/Decisions on Common Issues Relating to Peer Review and Monitoring to Ensure Consistency in the Review of Assessed Jurisdiction*) (turpmāk – ziņojums). Latvijai *BEPS* 14. pasākuma minimālā standarta novērtēšana sāksies 2024. gada novembrī. Tādējādi OECD/G20 jurisdikcijas tiks uzraudzītas un novērtētas OECD *FTA MAP* foruma

²⁴ https://www.oecd-ilibrary.org/taxation/tax-administration-2023_99cd3eb6-en

²⁵ *Forum on Tax Administration*

²⁶ *Mutual Agreement Procedure*

²⁷ Pieejams: <https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/topics/policy-sub-issues/dispute-resolution/latvia-dispute-resolution-profile.pdf>

²⁸ *Base erosion and profit shifting*

²⁹ *Advance Pricing Arrangement*

salīdzinošā procesā, atbilstoši atjaunotajai novērtēšanas metodikai 2024. un 2025. gadā, kā arī tiks apkopoti MAP statistikas dati atbilstoši papildinātiem kritērijiem, lai panāktu lielāku atbilstību 14. pasākuma minimālam standartam globālā līmenī.

Digitālā politika

VARAM sagatavoja informāciju 2024. gada OECD digitālās ekonomikas pārskata aptaujā “*Digital Economy Outlook 2024 Questionnaire*”, kā arī aptaujai par mākslīgo intelektu jeb “*OECD: EU Coordinated Plan on AI*”, par investīcijām mākslīgā intelekta un uzņēmēju digitalizācijas izvērtēšanai, kas tiks publicēti 2024. gada nogalē. Tāpat 2024. gada maijā publicēts OECD Ministru padomes paziņojums par digitālās transformācijas horizontālo lomu attiecībā uz ilgtspēju un iekļaujošu izaugsmi³⁰.

Korupcijas apkarošana

Latvija saņēmusi atzinīgu novērtējumu starp OECD dalībvalstīm par valsts pretkorupcijas stratēģiju un tās ieviešanu, liecina publicētais pārskats “*Pretkorupcijas un integritātes perspektīvas 2024*”. Tāpat OECD augstu novērtējusi Latvijas izveidoto interešu konflikta novēršanas sistēmu, kas cita starpā paredz visām publiskā sektora institūcijām ieviest funkcionējošu iekšējo kontroles sistēmu, ir atzinis par vienu no efektīvākajām dalībvalstu vidū. Pārskatā, kas publicēts pirmo reizi, analizēta starptautiskā prakse un pieejamie instrumenti pretkorupcijas politikas plānošanā, integritātes jeb godprātības veicināšanā un korupcijas risku mazināšanā publiskajā pārvaldē. OECD analīzi balstījis uz datiem, ko valstis sniegušas no 2020. līdz 2024. gadam. Izdevumā 31 OECD dalībvalsts sniegums vērtēts sešās kategorijās – pretkorupcijas stratēģija, korupcijas risku pārvaldība, lobēšana, interešu konflikta novēršana, politisko partiju finansēšana un publiskas informācijas pieejamība. Kategorijā, kurā analizētas pretkorupcijas stratēģijas, Latvija ieguvusi augstāko vērtējumu. Savukārt tādās kategorijās kā interešu konflikta novēršana un politisko partiju finansēšana Latvija ierindojas starp augstāk novērtētajām valstīm. OECD vērtējumā Latvijas uzrādītais augstākais sniegums pretkorupcijas stratēģijas izstrādē, ieviešanā un īstenošanā pamatojams ar stratēģisko plānošanu un Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroju (turpmāk – KNAB) kā vadošās pretkorupcijas iestādes izstrādāto politiskas plānošanas dokumentu. Tas ietver dažādus pasākumus cīņā ar korupciju, un to īstenošanā atbildīgas ir vairākas publiskā sektora institūcijas. Latvijas interešu konflikta novēršanas regulējums un tā piemērošana praksē ir augstu novērtēta un ierindota līdzvērtīgā pozīcijā ar Francijas, Lietuvas un Amerikas Savienoto Valstu pieeju. Lai šo regulējumu un tā piemērošanu padarītu saprotamāku, KNAB izveidojis darba grupu, kuras sastāvā iekļautas gan publiskās, gan nevalstiskā sektora institūcijas. Darba grupa, cita starpā ņemot vērā OECD novērtējumu, apzinās nepieciešamību pilnveidot normatīvo regulējumu un sagatavos iespējamus grozījumus. Papildus OECD akcentējusi informācijas atklātības un pieejamības nozīmi valsts institūciju un to lēmumu atklātības nodrošināšanā. OECD ieskatā, šo nozīmību Latvijā apliecina publiski pieejamie valdības sēžu protokoli un darba kārtības, dati par publiskajiem iepirkumiem u.tml.

2023. gada oktobrī Latvijai noslēdzās 3. izvērtēšanas fāze OECD Kukuļošanas apkarošanas starptautiskajos biznesa darījumos darba grupā. Latvija sniedza atskaiti par konkrētu 3. fāzes ziņojuma rekomendāciju izpildi, un darba grupa atzinīgi novērtēja Latvijas paveikto kukuļošanas un naudas atmazgāšanas apkarošanas jomā.

³⁰ [2024-Ministerial-Council-Statement.pdf \(oecd.org\)](#)

2024. gadā KNAB sadarbībā ar Ģenerālprokuratūru, Ārlietu ministriju, TM, Uzņēmumu reģistru un VK sagatavoja informācija OECD Austrumeiropas un Vidusāzijas valstu Korupcijas apkarošanas tīkla (turpmāk – ACN) ziņojumam “Augsta līmeņa korupcijas apkarošana Austrumeiropā. Atziņas un risinājumi” (*Combating High-level Corruption in Eastern Europe. Insights and Solutions*)³¹. Pētījumā analizēta pašreizējā situācija cīņā pret augsta līmeņa korupciju Austrumeiropā izceļot galvenos pamatfaktoros, kas veicina augsta līmeņa korupciju reģionā.

Iekšlietas un migrācija

2024. gada februārī Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes Ekonomisko noziegumu apkarošanas pārvalde (turpmāk – ENAP) piedalījās Latvijas Patentu valdes pasūtītajā OECD pētījumā “Rūpnieciskās ekosistēmas – Efektīvas tirgus uzraudzības un intelektuālā īpašuma sistēmas veidošana Latvijai”³², sniedzot informāciju par ENAP kompetenci intelektuālā īpašuma aizsardzības jomā, noziegumu izmeklēšanu, normatīvo regulējumu ENAP tiesību un pienākumu izpildē, amatpersonu apmācībām, viltotu preču atklāšanu, sadarbību ar citām valsts iestādēm, nevalstiskajām un privātajām organizācijām. Tāpat Valsts policijas teritoriālās pārvaldes pārstāvji 2024. gada jūnijā sniedza interviju OECD ekspertiem par savu kompetenci intelektuālā īpašuma aizsardzības jomā (nelikumīgi TV pakalpojumi, viltoti medikamenti, muzikālu darbu izmantošana publiskās vietās utt.). Valsts policijas Galvenās kārtības policijas pārvaldes Licencēšanas un atļauju sistēmas biroja amatpersonas, pētījuma ietvaros, sniedza intervijas 2023. gada oktobrī un novembrī, kā arī 2024. gada aprīlī.

2023. gada novembrī Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta pārstāvis piedalījās OECD Augsta līmeņa riska foruma seminārā “Jauno kritisko risku pārvaldības sistēmas projekts”.

Migrācijas jomā Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde (turpmāk – PMLP) sagatavoja ziņojumu un statistikas pielikumu OECD *SOPEMI* migrācijas ekspertu darba grupai. Ziņojuma statistikas dati iekļauti ikgadējā OECD Starptautiskās migrācijas apskatā (*International Migration Outlook 2023*). Tāpat PMLP sniedza statistiku anketai, kas pēta bēgļu likumīgos uzņemšanas ceļus (*OECD-UNHCR mapping of regular pathways of admission to third countries used by refugees*). Tika sniegta statistika par afgāņiem, sīriešiem, eritrejiešiem, irāņiem, irākiešiem, somāliešiem un venecuēliešiem, kas ieceļojuši Latvijā kā studenti, nodarbinātie, ģimenes locekļi un cita veida ieceļošanas ceļā (ne patvēruma pieprasīšanas veidā).

Klimats

KEM pārstāvji aktīvi piedalījās vairāku komiteju rīcībpolitiku dokumentu izstrādes procesos. Kopš 2021. gada Latvija piedalās OECD Starptautiskā rīcības programma klimata jomā (*International Programme for Action on Climate, IPAC*). Tā atbalsta valstu progresu virzībā uz neto nulles siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisijām un noturīgāku ekonomiku līdz 2050. gadam. Izmantojot regulāru monitoringu, politikas novērtēšanu un atgriezenisko saiti par rezultātiem un paraugpraksi, programmas izveidotos indikatorus iespējams izmantot

³¹ [Combating High-level Corruption in Eastern Europe | OECD](#)

³² <https://ppdb.mk.gov.lv/datubaze/23lv12-rupnieciskas-ekosistemas-efektivas-tirgus-uzraudzibas-un-intelektuala-ipasuma-sistemas-veidosana-latvijai-industrial-ecosystems-building-a-more-effective-and-efficient-market-surveillance/>

klimata pārmaiņu ietekmes un klimata politikas plānošanas un īstenošanas efektivitātes novērtēšanai. 2024. gadā tiks publicēts ziņojums par Latvijas klimata rīcību (*Climate Action Country Notes*).

Lauksaimniecība

2023. gada rudenī publicēts OECD veiktais ES Kopējās lauksaimniecības politiku pārskats (*Policies for the future of farming and food in the European Union*), kura galvenā tēma ir vides resursu pārvaldība un lauksaimniecības inovāciju sistēmu izvērtējums. Savukārt 2024. gadā aktuālākais darbs notiek pie nozares atbalsta novērtējuma indikatoru pārskatīšanas, kas tiek izmantoti ikgadējā Lauksaimniecības politiku monitoringa ziņojumā (*Agricultural Policy Monitoring and Evaluation*).

Zivsaimniecība

Zivsaimniecības komitejā nozīmīgākais Latvijas ieguldījums ir datu sniegšana dažādajiem OECD gatavotajiem pārskatiem: regulāra datu sniegšana zivsaimniecības pārskatam; informācija par atbalsta politiku zivsaimniecības jomā. Vienlaikus notiek darbs pie informācijas datu bāzes un datu analīzes uzlabošanas.

Transports

Pārskata periodā Satiksmes ministrija sniegusi informāciju vairākās OECD aptaujās:

- OECD anketa par produktu tirgus regulējumu (*Product market regulation (PMR) Questionnaire*): informācijas iesniegšana atbilstoši pieprasījumiem;
- “*Consultation on OECD A High Level Approach to Enhance and Better Integrate OECD work on Infrastructure*”: materiālu izskatīšana;
- Aptaujā par infrastruktūras pārvaldību “*2023 OECD Survey on the Governance of Infrastructure*”;
- Rekomendācijās par ilgtspējīgu transportu “*First draft of the Recommendation of the Council on Sustainable Transport*”;
- Datu aptaujās “*OECD Broadband data collection - Dec 2023*”; “*OECD Broadband data - June 2023*”;
- OECD Latvijas digitālā anketa “*Latvia - Regional questionnaire 2024*”.

V OECD labākās prakses apmaiņa, rekomendācijas un to ieviešana Latvijā

Publiskā pārvaldība

Pārskata periodā noritēja darbs pie jaunas OECD Padomes rekomendācijas par uz iedzīvotāju vēršiem valsts administratīvajiem pakalpojumiem (*Recommendation on people-centred public administrative services*). Sagaidāms, ka Padome šo rekomendāciju apstiprinās 2024. gada otrajā pusē un tā sniegs ieteikumus publisko pakalpojumu pilnveidei un tādu jaunu pakalpojumu izveidei, kas iedzīvotājiem ir ērti lietošanā. Vienlaikus Latvijā tiek ieviesta OECD 2017. gada rekomendācija par atvērto pārvaldību (*Recommendation of the Council on Open Government*). 2023. gada septembrī OECD Padomei iesniegts ziņojums par šīs rekomendācijas ieviešanu dalībvalstīs. Ziņojums aptver dažādus aspektus

par atklātību, sabiedrības līdzdalību, informācijas pieejamību, pilsoniskās sabiedrības attīstības jautājumus.³³

Izglītība

Valsts izglītības satura centrs 2023. gadā turpināja īstenot projektu “Kompetenču pieeja mācību saturā” jeb Skola2030, kura mērķis ir izstrādāt, aprobēt un pēctecīgi ieviest Latvijā tādu vispārējās izglītības saturu un pieeju mācīšanai vecumā no pirmsskolas gadiem līdz vidusskolai, kā rezultātā skolēni gūtu dzīvei mūsdienās nepieciešamās zināšanas, prasmes un attieksmes. Projekts noslēdzās 2023. gada 31. decembrī. Projekts tapis, ņemot vērā OECD pirmsiestāšanās rekomendācijas un analizējot Latvijas rezultātus OECD starptautiskajos izglītības pētījumos, kā arī sekojot līdzi OECD valstu diskusijām projektā “*Future of Education and Skills 2030*” par 21. gadsimta skolēnam nepieciešamo mācību saturu un mācīšanas pieejām.

Ievērojot OECD rekomendācijas attiecībā uz izglītības kvalitātes uzraudzību, IZM kopš 2018. gada ar ES fondu atbalstu turpināja darbu pie Izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas izveides, sistēmiskai pieejai datu uzkrāšanai, identificējot izglītības kvalitāti raksturojošus rādītājus visos izglītības līmeņos, atbilstoši izveidotai metodikai, uzlaboti un pilnveidoti esošie izglītības kvalitātes pārskati un novērtēšanas procesi (piemēram, akreditācija), izstrādāti jauni izglītības kvalitātes novērtēšanas kritēriji, kā arī sekmēta dažādu izglītības politikas veidošanā un īstenošanā iesaistīto dalībnieku izpratne par kvalitatīvas izglītības nozīmi sabiedrības un indivīda attīstībai un izglītības sistēmas attīstības nodrošināšanai. Šajā periodā (līdz 2023. gada beigām) izveidots izglītības kvalitātes ietvars jeb koncepcija: definētas 4 izglītības kvalitātes jomas ar 12 elementiem (3 katrā no jomām) un vairākiem rādītājiem katrā no elementiem, kuros ir pieejami dati. Eiropas Sociālā fonda projekta Nr. 8.3.6.2/17/I/001 “Izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas izveide un īstenošana” ietvaros īstenoti 9 pētījumi, lai nodrošinātu izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas izveidei un darbībai nepieciešamos datus un rekomendācijas, kas sekmē pierādījumos balstītas politikas veidošanu un izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas pilnveidošanu. Balstoties uz pētījumu norisē gūto pieredzi un kompetenci izstrādāta valsts pētījumu programma ar 6 pētnieciskajiem virzieniem “Izglītība”, lai sniegtu ieguldījumu pierādījumos balstītu lēmumu pieņemšanai par izglītības sistēmas attīstību un stratēģisko izglītības attīstības mērķu sasniegšanu, kā arī radītu jaunas zināšanas un praktiski lietojamus risinājumus izglītības iestādes, pašvaldības un valsts mērogā.

Izveidoti 5 digitāli izglītības kvalitātes monitoringa rīki (*Augstākās izglītības absolventu monitoringa rīks, Profesionālās izglītības absolventu monitoringa rīks, Skolu efektivitātes monitoringa rīks, Pedagogu pieprasījuma – piedāvājuma prognozēšanas rīks, Risku identificēšanas rīks*), no kuriem 2 publiski pieejami Valsts izglītības informācija sistēmā, bet 2 licencētiem (valsts, pašvaldību iestāžu) lietotājiem. *Risku identificēšanas rīkam* (izglītības iestāžu paškontrolei) aprobēts prototips. Jau vairāk kā 2 gadus visiem interesentiem pieejams Augstākās izglītības programmu absolventu monitoringa rīks³⁴, kas ir viens no Izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas rīkiem, lai sniegtu atbalstu topošajiem studentiem karjeras izvēlē. Rīka mērķis ir nodrošināt informācijas pieejamību par augstāko izglītību ieguvušo personu nodarbinātību un ienākumiem. Augstākās izglītības programmu

³³ OECD (2023), *Report on the implementation of the OECD Recommendation on Open Government*. Pieejams: [https://one.oecd.org/document/C\(2023\)113/en/pdf](https://one.oecd.org/document/C(2023)113/en/pdf)

³⁴ <https://www.viis.gov.lv/monitoringa-riki>

absolventu monitoringa rīks sniedz informāciju par izglītības iespējām ne tikai jauniešiem, kas ir potenciālie izglītojamie, bet pieaugušajiem prasmju pilnveidei vai jaunas kvalifikācijas iegūšanai. Informācija par absolventu rezultātiem darba tirgū sniedz priekšstatu par sev interesējošajām izglītības programmām un nodarbinātības perspektīvām attiecīgajā un saistītajās specialitātēs. Dažādās monitoringa rīka sadaļās apkopoti absolventu turpmākās gaitas raksturojoši dati, kas sniedz ieskatu absolventu nodarbinātības rādītājos, kā arī dod iespēju tos vērtēt izglītības kvalitātes kontekstā. No 2024. gada augusta Valsts izglītības informācija sistēmā pieejams lietošanā arī Profesionālās izglītības programmu absolventu monitoringa rīks³⁵, kas veidots pēc analogijas ar Augstākās izglītības programmu absolventu monitoringa rīku un sniedz informāciju par profesionālo izglītību ieguvušo personu nodarbinātību, ienākumiem un nodarbinātības/bezdarba līmeni 10 gadus pēc izglītības iestādes beigšanas.

Vislielākais licencēto lietotāju ir *Skolu efektivitātes monitoringa* rīkam (turpmāk – SEMR) licencēti lietotāji visu 43 pašvaldību izglītības pārvaldēs. SEMR, apkopojot datus par izglītības iestāžu kvalitāti raksturojošajiem rādītājiem, sniedz iespēju novērtēt finanšu ieguldījumu atdevi pret izglītības kvalitāti. Lai apspriestu lietotāju pirmo pieredzi darbā ar SEMR, rīka lietotājiem 2023. gadā tika rīkoti arī 2 darbsemināri (jūnijā un decembrī), lai izskatītu rīka pielietošanas situācijas un rīcības algoritmu konkrētas izglītības iestādes analīzei. *Pedagogu pieprasījuma un piedāvājuma prognozēšanas rīka*, kas paredzēts informatīvi analītiskam atbalstam vispārējās izglītības un profesionālās izglītības līmenī, lai modelējot pedagogu nodarbinātību, prognozētu pieprasījumu un piedāvājumu vispārējās un profesionālās izglītības iestāžu pedagogiem (t.sk. pirmsskolas, interešu izglītības un speciālās izglītības pedagogiem vienas iestādes ietvaros) pieejams (licence) lietošanai IZM vajadzībām (plānošanai). Izglītības kvalitātes monitoringa rīku digitalizācija, aprobācija, testēšana, ieviešana un pilnveide, tāpat arī jaunu rīku izstrāde un rīku prototipu pilnveide, kā arī uzlabojumi jau esošo rīku kopumam atbilstoši to lietošanas vajadzībām tiks turpināta ar ES fondu atbalstu arī jaunajā Eiropas Savienības fondu 2021.–2027. gada plānošanas periodā specifiskā atbalsta mērķa 4.2.2. “Uzlabot izglītības un mācību sistēmu kvalitāti, iekļautību, efektivitāti un nozīmīgumu darba tirgū, tostarp ar neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanas palīdzību, lai atbalstītu pamatkompetenču, tostarp uzņēmējdarbības un digitālo prasmju, apguvi, un sekmējot duālo mācību sistēmu un mācekļības ieviešanu” ietvaros.

2023. gada 4. jūlijā Ministru Kabinets pieņēma noteikumus “Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.–2027. gadam 4.2.2. specifiskā atbalsta mērķa “Uzlabot izglītības un mācību sistēmu kvalitāti, iekļautību, efektivitāti un nozīmīgumu darba tirgū, tostarp ar neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanas palīdzību, lai atbalstītu pamatkompetenču, tostarp uzņēmējdarbības un digitālo prasmju, apguvi, un sekmējot duālo mācību sistēmu un mācekļības ieviešanu” 4.2.2.5. pasākuma “Dalība starptautiskos izglītības pētījumos izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas attīstībai un nodrošināšanai”³⁶, kas paredz veikt regulāru izglītības kvalitātes monitoringu arī turpmākajos gados ar Eiropas Savienības (ES) fondu atbalstu 6,8 miljonu *euro* apmērā, turpinot Latvijas dalību starptautiskajos salīdzinošajos pētījumos, tai skaitā OECD Starptautiskajā skolēnu prasmju novērtēšanas programmā OECD *PISA* 2025, Starptautiskajā mācību vides pētījumā OECD *TALIS*³⁷ 2024, Starptautiskajā pieaugušo

³⁵ <https://sap-pub.viis.gov.lv:8443/BOE/OpenDocument/2403121726/OpenDocument/opendoc/openDocument.jsp?logonSuccessful=true&shareId=0>

³⁶ <https://www.vestnesis.lv/op/2023/131.17>

³⁷ *Teaching and Learning International Survey*

kompetenču novērtēšanas programmas pētījumā OECD *PIAAC*³⁸ 2022–2023 un starptautiskajās programmās, Izglītības sistēmu indikatoru programmā OECD *INES* un Izglītības pētniecības un inovāciju centra darbības programmā OECD *CERI*. Dalība pētījumos un programmās dod iespēju gan mērīt pārmaiņas, gan analizēt cēloņus un, veicot starptautisko salīdzinājumu, arī novērtēt nepieciešamās izmaiņas. Tāpat dalība starptautiskajos izglītības pētījumos un programmās sekmē priekšlikumu sagatavošana izglītības procesa, pārvaldības un mācību satura pilnveidei izglītības, cilvēkresursu un tautsaimniecības attīstības politikas plānotājiem un īstenotājiem. 2023. gada 1. decembrī tika noslēgta Vienošanās ar Centrālo finanšu un līgumu aģentūru par 4.2.2.5. projekta īstenošanu³⁹, kā arī 2024. gada 28. februārī noritēja pirmā Uzraudzības padomes⁴⁰ sanāksme, kurā tika nostiprināta labākā prakse sanāksmēs pieņemt lēmumus par pārskata periodā veikto darbību atbilstību plānotajam ieviešanas laika grafikam un nodevumu saturisko kvalitāti.

IZM pārstāvji pārskata periodā aktīvi dalījās ar Latvijas pieredzi un labo praksi izglītības un prasmju jomās dažādos OECD pasākumu formātos. 2024. gada 27. martā IZM valsts sekretāra vietniece - Politikas iniciatīvu un attīstības departamenta direktore, valsts sekretāra pienākumu izpildītāja Ilze Saleniece attālināti piedalījās OECD organizētajā spēju stiprināšanas seminārā Taivānas izglītības politikas veidotājiem, kurā dalījās ar Latvijas labo praksi izmantojot starptautisko izglītības pētījumu datus izglītības politikas veidošanā. IZM Politikas iniciatīvu un attīstības departamenta (turpmāk – PIAD) vadošā vecākā eksperte-projekta vadītāja Dace Kalsone piedalījās OECD un Islāma pasaules izglītības, zinātnes un kultūras organizācijas (turpmāk – *ICESCO jeb Islamic World Educational, Scientific and Cultural Organization*) kopīgi organizētā konferencē par OECD *PISA* pētījumu, kas norisinājās 2024. gada 13. maijā Baku, Azerbaidžānā. IZM pārstāve prezentēja Latvijas pieredzi *PISA* pētījuma datu izmantošanai politikas plānošanā, reformu iniciēšanā un atbalstīšanā, kā arī metodisko materiālu skolotājiem nodrošināšanā. 2024. gada 13. maijā, IZM Profesionālās un pieaugušo izglītības departamenta (turpmāk – PPID) vecākā eksperte Jeļena Muhina piedalījās OECD Prasmju centra virtuāla seminārā par gūtajām atziņām, īstenojot OECD Prasmju stratēģijas projektu “*National Skills Strategies across the EU: lessons learnt*”.

Finanšu un nodokļu politika

2024. gada Ekonomikas pārskatā par Latviju attiecībā uz nodokļiem minētas piecas rekomendācijas:

1. Samazināt darbaspēka nodokļu slogu zemu ienākumu saņēmējiem, piemēram, samazinot sociālās apdrošināšanas iemaksas zemākiem ienākumiem vai palielinot iedzīvotāju ienākuma nodokļa progresivitāti.
2. Rūpīgi izvērtēt valsts negūto ieņēmumu ietekmi, piemērojot nodokļu atvieglojumus, un samazināt to kopējo apjomu.
3. Apsvērt mantojuma nodokļa ieviešanu, vienlaikus paredzot atbrīvojumus mazvērtīgiem mantojumiem un nodokļa nomaksu pa daļām.
4. Paaugstināt nekustamā īpašuma nodokli, pamatojoties uz regulāri atjauninātām tirgus vērtībām, vienlaikus turpinot nodrošināt nodokļu atvieglojumus galvenajai dzīvesvietai nabadzīgākajām māsaimniecībām.
5. Nodrošināt pašvaldībām pietiekamus resursus, palielinot to nodokļu ieņēmumu daļu.

³⁸ *Programme for the International Assessment of Adult Competencies*

³⁹ <https://www.cfla.gov.lv/lv/4-2-2-5>

⁴⁰ <https://www.izm.gov.lv/lv/uzraudzibas-padome>

Kopumā Latvijas institūcijām bija daudz iebildumu pret OECD rekomendācijām Latvijas ekonomikai. Rekomendācijas bija līdzīgas kā iepriekšējā pārskatā, daudzviet informācija bija novecojusi. Latvija izcēla veiktos uzlabojumus Latvijas ekonomisko procesu jomās un lūdza mīkstināt vairākas rekomendācijas. Lai noteiktu nodokļu prioritātes vidējam termiņam, tika izveidota Nodokļu politikas pilnveidošanas koordinēšanas grupa, kurā pārstāvēti valdības koalīciju veidojošo partiju pārstāvji, kā arī sociālo un sadarbības partneru pārstāvji. Minētās grupas ietvaros tika definētas nodokļu politikas prioritātes 2025.-2027. gadam, tai skaitā izvērtējot OECD rekomendācijas. 2024. gada 19. septembrī Ministru kabinets apstiprināja minētās nodokļu politikas prioritātes. Plānotās izmaiņas ietver:

- no 2025. gada diferencētā neapliekamā minimuma aizstāšanu ar vienotu (fiksētu) neapliekamo minimumu, kas tiek piemērots visiem darba ņēmējiem neatkarīgi no bruto ienākuma apmēra, nosakot to 510 *euro* apmērā mēnesī, kā arī turpmāku paaugstināšanu uz 550 *euro* mēnesī no 2026. gada, un uz 570 *euro* mēnesī no 2027. gada;
- no 2025. gada iedzīvotāju ienākuma nodokļu likmes noteikšanu 25,5% apmērā gada ienākumam līdz 105 300 *euro*, 33% apmērā gada ienākuma daļai, kas pārsniedz 105 300 *euro* un kas faktiski tiek iekasēts, samaksājot solidaritātes nodokli;
- pensionāra neapliekamā minimuma paaugstināšanu no 2025. gada no 500 uz 1000 *euro* mēnesī;
- ikgadēju minimālās mēneša darba algas paaugstināšanu;
- viena procentpunkta pārneši no fondēto pensiju shēmas (II līmeņa) uz I līmeni no 2025. līdz 2028. gadam;
- papildu iedzīvotāju ienākuma nodokļu likmes 3% apmērā ieviešanu no 2025. gada ienākumiem (taksācijas gada ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliekamajiem ienākumiem (t.sk. ienākumiem no kapitāla pieauguma un ienākumiem no kapitāla, kas nav kapitāla pieaugums), no iedzīvotāju ienākuma nodokļa atbrīvotajām dividendēm un likvidācijas kvotai) virs 200 000 *euro* gadā, deklarējot gada ienākumus;
- akcīzes nodokļa likmju paaugstināšana no 2025. gada degvielai, dabasgāzei, naftas gāzēm, bezalkoholiskajiem dzērieniem ar cukura saturu līdz 8g, alkoholiskajiem dzērieniem, tabakas izstrādājumiem, karsējamai tabakai, tabakas lapām, elektroniskajās smēķēšanas ierīcēs izmantojamam šķidrumam un tabakas aizstājējproduktiem;
- no 2025. gada akcīzes nodokļa atbrīvojuma atcelšanu naftas produktiem, kurus izmanto elektroenerģijas ražošanā un koģenerācijā;
- transportlīdzekļu ekspluatācijas, uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu, izložu nodokļa, azartspēļu nodevas par azartspēļu organizēšanas licences pārreģistrāciju, dabas resursu nodokļa likmju paaugstināšanu no 2025. gada;
- azartspēļu nodokļa likmju paaugstināšanu no 2027. gada;
- iedzīvotāju ienākuma nodokļu likmes izlīdzināšanu pārējiem ienākumiem, kuriem nepiemēro progresīvās iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmes (t.sk. ienākumam no kapitāla, kapitāla pieauguma, dividendēm, kuras jau līdz šim bija apliekamas ar iedzīvotāju ienākuma nodokli), paaugstinot to no 20% uz 25,5% no 2025. gada.

Ir izpildīta Kukuļošanas apkarošanas starptautiskajos biznesa darījumos darba grupa Latvijas III fāzes novērtējuma ziņojumā attiecībā uz revīzijas jomu dotā rekomendācija, t.i., *11(a) rekomendācija, ar kuru Latvijai ir ieteikts stimulēt uzņēmumus veikt neatkarīgu iekšējo izmeklēšanu un ziņot kompetentajām iestādēm, ja rodas aizdomas par ārvalstu amatpersonu kukuļošanu.* Lai ieviestu rekomendāciju FM sadarbībā ar Tieslietu ministriju iniciēja un izstrādāja grozījumus Komerclikuma 183. pantā. Attiecīgie grozījumi

Komerclikumā tika pieņemti un stājās spēkā 2023. gada 1. jūnijā. Grozījumi noteic, ka zvērināta revidenta sniegtā rakstveida informācija par sabiedrības gada pārskata revīzijā laikā konstatētajām nepilnībām sabiedrības darbības vidē, tajā skaitā, iekšējās kontroles sistēmā, kas var radīt korupcijas risku, var būt pamats sabiedrībai veikt īpašas iekšējās neatkarīgās pārbaudes. Lēmumu par īpašas pārbaudes veikšanu pieņem sabiedrības dalībnieki (to starp sabiedrības mazākuma dalībnieki) vai valde, bet, ja sabiedrībai ir padome, šādu lēmumu var pieņemt arī sabiedrības padome. Par sabiedrības īpašās pārbaudes rezultātiem tiek sagatavots atzinums, kuru iesniedz tai sabiedrības pārvaldes institūcijai, kura ir pieņēmusi lēmumu par šīs īpašās pārbaudes veikšanu, vai sabiedrības dalībnieku mazākumam un valdei.

Pamatojoties uz 2022. gada nogalē OECD veikto VID datu aizsardzības un konfidencialitātes novērtējumu, VID 2023. gada augustā ieviesa OECD rekomendāciju par ārējo atmiņu ierīču izmantošanas ierobežošanu darbam ar starptautiskās informācijas apmaiņas ietvaros saņemto/nosūtīto informāciju. Tāpat 2023. gada nogalē OECD veica Latvijas Automātiskās informācijas apmaiņas (AEOI) standarta CRS⁴¹ ieviešanas efektivitātes novērtējumu. Tika sniegti ieteikumi un rekomendācijas.

Korporatīvā pārvaldība

2024. gada 3. maijā tika pieņemta OECD Padomes rekomendācija - pārskatītās vadlīnijas par valsts kapitālsabiedrību korporatīvo pārvaldību. Pārskatītās vadlīnijas atspoguļo augošo valsts kapitālsabiedrību lielumu, skaitu un stratēģisko nozīmi. OECD uzsver valsts kapitālsabiedrību atklātības un skaidru darbību nozīmi, lai valsts kapitālsabiedrību darbība būtu godprātīga un pārskatāma kā labas prakses paraugs privātiem uzņēmumiem.⁴²

Korupcijas apkarošana

TM pārstāvji piedalījās OECD Kukuļošanas apkarošanas starptautiskajos biznesa darījumos darba, kā arī OECD Korporatīvās pārvaldības komitejā. 2023. gada oktobra sanāksmē, tika izskatīta Latvijas trešās fāzes ziņojuma konkrētu rekomendāciju izpilde. OECD atzinīgi novērtēja Latvijas paveikto darbu pie rekomendāciju izpildes. Atzinīgi tika novērtēti, ka divu gadu pārskata periodā Latvija ir pieņēmusi grozījumus likumā “Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību” saistībā ar nodoma regulējumu, kā arī grozījumus Komerclikumā saistībā ar uzņēmumu iekšējām izmeklēšanām. OECD eksperti arī uzteica kompetento iestāžu darbību kukuļošanas starptautiskajos biznesa darījumos un naudas atmazgāšanas lietu izmeklēšanā.

FM sadarbībā ar TM iniciēja un izstrādāja grozījumus Komerclikuma 183. panta 1. daļā. Attiecīgie grozījumi Komerclikumā tika pieņemti un stājās spēkā 2023. gada 1. jūnijā. Grozījumi paredz, ka zvērināta revidenta sniegtā rakstveida informācija par zvērināta revidenta konstatētajām nepilnībām sabiedrības darbības vidē, tajā skaitā, iekšējās kontroles sistēmā, kas var radīt korupcijas risku, var būt pamats īpašās pārbaudes veikšanai. Lēmumu par īpašās pārbaudes veikšanu pieņem dalībnieki vai valde, bet, ja sabiedrībai ir padome, šādu lēmumu var pieņemt arī padome. Par īpašās pārbaudes rezultātiem revidents sastāda atzinumu, kuru iesniedz tai sabiedrības institūcijai, kura ir pieņēmusi lēmumu par īpašās

⁴¹ *Common Reporting Standard*

⁴² *OECD (2024), Recommendation of the Council on Guidelines on Corporate Governance of State-Owned Enterprises*. Pieejams: <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0414>

pārbaudes veikšanu, vai dalībnieku mazākumam un valdei.

Nodarbinātības un sociālā politika

Aktīvās darba tirgus politikas jomā LM un NVA plāno pilnveidot digitālos pakalpojumus, balstoties uz OECD rekomendācijām projekta “Latvijas nodarbinātības dienesta digitālo sistēmu modernizēšana” ietvaros izstrādātajām rekomendācijām, īpaši attīstot un pilnveidojot digitālos rīkus.

LM iesaistās periodiskā OECD Ekonomikas pārskata par Latviju izstrādē, sniedzot informāciju un piedaloties OECD ekspertu un politikas misiju uzņemšanā Latvijā. LM rūpīgi izvērtē OECD sniegtās rekomendācijas politiku pilnveidē. Svarīga rekomendācija sniegta 2024.gada⁴³ pārskatā par iespējamajiem risinājumiem nodokļu sloga mazināšanā mazo algu saņēmējiem un dzimumu līdztiesības veicināšanā.

2024. gada 21. maijā LM organizēja ekspertu domnīcu bezpajumtniecības vienotas definīcijas noteikšanai valsts līmenī. LM plāno veikt tiesiskā un saturiskā ietvara izpēti, un sagatavot priekšlikumus nepieciešamajiem atbalsta pasākumiem bezpajumtniecības problēmas mazināšanai. Problemātikas risināšanā tiek izmantota arī OECD izstrādātie instrumentāriji (*OECD Monitoring Framework* un *The OECD Toolkit to Combat Homelessness*), kā arī izvērtētas citu valstu pieejas bezpajumtniecības uzskaitē un labākā prakse. Pārskata periodā LM pārstāvji piedalījušies OECD rīkotajā seminārā par bezpajumtniecības prevenciju “*Preventing homelessness and securing long-term housing solutions*”.

Lauksaimniecība

Latvijā sēklu sertifikācija notiek saskaņā ar OECD Labības sēklu shēmu un Stiebrzāļu un tauriņziežu sēklu shēmu, kas ir nozīmīga, jo tādējādi tiek veicināts Latvijā ražotu sertificētu sēklu eksports uz trešajām valstīm un nozares konkurētspēja. Latvijas normatīvajos aktos noteiktās sēklaudzēšanas prasības tiek saskaņotas ar OECD sēklu shēmu prasībām.

Statistika

CSP modernizējusi statistiku OECD tūrisma statistikas attīstības un sadarbības ekonomikas novērtēšanas virzienā, piemēram, īstenojot aktivitātes, lai oficiālajā statistikā par naktsmītnēm iekļautu arī naktsmītņu piedāvājumus digitālajās platformās. CSP uzsākusi publicēt mēneša un gada datus, tajā skaitā informāciju par lielākajām Latvijas pilsētām, kas ir papildus datu avots datu lietotājiem, kas ir saskaņā ar OECD prioritātēm par svarīgiem, detalizētiem un savlaicīgiem datiem datu lietotājiem.

Sekojojot OECD rekomendācijām par attīstības virzieniem makroekonomiskās statistikas jomā, CSP veikusi metodoloģiskās izpētes un kvalitātes pārbaudes darbus ikgadējo piedāvājuma-izlietojuma tabulu sagatavošanai iepriekšējā gada cenās vienlaicīgi ar faktisko cenu novērtējumu, un kopš 2023. gada šādu datu sagatavošana un publicēšana ir ieviesta kā regulāra CSP prakse. CSP arī turpina izvērtēt iespējas datu sagatavošanai par nostrādātajām stundām sīkākā detalizācijā, nekā to nosaka nacionālo kontu datu nosūtīšanas programma atbilstoši Eiropas kontu sistēmas prasībām.

⁴³ *OECD Economic Surveys: Latvia 2024*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/dfeae75b-en>.

VI OECD attiecības ar trešajām valstīm un organizācijām (ārējās attiecības)

Ārējās attiecības

Latvija aktīvi piedalījās OECD Globālo attiecību stratēģijas īstenošanā, akcentējot Latvijai svarīgus jautājumus kā globālā, tā reģionālā mērogā, tai skaitā OECD Eirāzijas konkurētspējas programmā, kas ietver Latvijai prioritārās Austrumu partnerības un Centrālāzijas valstis. Šogad OECD Ministru padomes sanāksmē tika akcentēta OECD sadarbības ar Dienvidaustrumu Āzijas reģionu nozīme, ko cita starpā apliecina arī Indonēzijas un Taizemes pievienošanās OECD procesu uzsākšana. Vienlaikus turpinās darbs pie stratēģijas sadarbībai ar Indijas-Klusā okeāna reģionu izstrādes, OECD partnerības ar Āfriku stiprināšanas, kā arī sinerģijas veicināšana starp OECD un citām starptautiskajām organizācijām efektīvākai globālo problēmu risināšanai un ilgtspējīgas attīstības sekmēšanai.

Šobrīd notiek aktīvs darbs pie Ukrainas valsts programmas ieviešanas. Ukrainas valsts programma tika uzsākta 2023. gadā, ar mērķi nodrošināt OECD atbalstu un ekspertīzi Ukrainas atjaunošanai un tās integrācijai Eiropas Savienībā un OECD. Programmas īstenošanu un sadarbību ar Ukrainas valdību koordinē OECD Ukrainas birojs Kijivā.

Pārskata periodā turpinājās darbs organizācijas piecās reģionālajās programmās, kas aptver Eirāziju, Latīņameriku un Karību jūras reģiona valstis, Tuvos Austrumus un Ziemeļāfriku, Dienvidaustrumāziju un Dienvidaustrumeiropu. Latvija aktīvi iesaistījās OECD Eirāzijas konkurētspējas programmā, piesaistot Latvijas ekspertus OECD projektos, kas saistīti ar digitālo transformāciju un digitālo prasmju veicināšanu mazajos un vidējos uzņēmumos Austrumu Partnerības un Centrālāzijas valstīs.

Attīstības palīdzība

2024. gada 24. aprīlī Latvija uzsāka iestāšanās procesu Attīstības palīdzības komitejā (turpmāk – DAC⁴⁴). Sagaidāms, ka iestāšanās process noslēgsies 2025. gadā. Latvija ir bijusi aktīva dalībai OECD Attīstības palīdzības komitejā jau ilgstoši, pierādot vēlmi iesaistīties attīstības sadarbības politikas dienaskārtības veidošanā un ciešākā sadarbībā ar citām DAC valstīm, tādēļ iespējas kļūt par pilntiesīgu lēmumu pieņēmēju palielinās tās faktisko ietekmi un veicinās arī starptautisko redzamību. Jau 2022. gadā Latvija izpildīja visus DAC iestāšanās kritērijus, izņemot uzraudzības un izvērtēšanas sistēmas izveidi. Oficiālās attīstības palīdzības (turpmāk – OAP) apmērs 2022. gadā sasniedza 0.36% no nacionālā kopienākuma (turpmāk – NKI), bet 2023. gadā palīdzība saglabājās 0.33% no NKI apmērā, izpildot [Attīstības sadarbības politikas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam](#) noteikto apmēru. Latvija ir pārstāvēta DAC sanāksmēs kā novērotājs un piedalās WP-STAT komitejas sanāksmēs, neregulāri piedalās arī tādos DAC formātos kā EVALNET, GENDERNET un ENVIRONET. Latvija apmeklē arī DAC vecāko amatpersonu un augsta līmeņa sanāksmes.

Līdz ar attīstības sadarbības politikas nozīmes palielināšanos Latvijas ārpolitikā, Latvija pieņēma lēmumu kļūt par DAC dalībvalsti. Tas ir būtisks solis Latvijas ārpolitisko prioritāšu, tai skaitā atbalsta Ukrainai un citām ES Austrumu partnerības valstīm aktualizēšanai starptautiskā līmenī, veidojot sadarbību ar citām DAC valstīm, tostarp Igauniju (pievienojusies DAC 2023. gada jūlijā) un Lietuvu (pievienojusies DAC 2022. gada novembrī). DAC ekspertu un dalībvalstu pieredzes pārņemšana Latvijai ir būtiska, lai

⁴⁴ *Development Assistance Committee*

efektivizētu attīstības sadarbības politikas sistēmu, tai skaitā izveidotu uzraudzības un izvērtēšanas sistēmu.

Publiskā pārvaldība

2023. gadā darbu uzsāka neformāla OECD Publiskās pārvaldības komitejas Ukrainas kontaktgrupa, un Latvija tajā piedalās. Sniegtas atbildes uz Ukrainas kontaktgrupas aptaujas jautājumiem par Latvijas valsts pārvaldes pieredzi.

2024. gada jūlijā VK sadarbībā ar OECD *SIGMA*⁴⁵ programmu rīkoja starptautisku semināru par valsts institūciju atbildības sistēmām un to reformām Austrumu Partnerības valstīs. Seminārā piedalījās pārstāvji no valsts institūcijām Gruzijā, Ukrainā, Armēnijā, Azerbaidžānā un Moldovā. Seminārā tika prezentēta Latvijā īstenotā atbildības reforma. Seminārā tika uzsvērti tādu principu nozīme kā vienlīdzīga darba samaksa par tādu pašu darbu, atklātība, skaidrība un finanšu resursu pieejamība, izstrādājot atbildības sistēmas. Austrumu Partnerības valstu pārstāvji arī iepazīs ar Inovācijas laboratorijas darbu.⁴⁶

Atbildīga uzņēmējdarbība

2023. gadā OECD sekretariāta eksperti kopā ar Vācijas un Lietuvas nacionālo kontaktpunktu pārstāvjiem veica Latvijas Nacionālā kontaktpunkta atbildīgai uzņēmējdarbībai (turpmāk – LVNKP) salīdzinošo izvērtējumu. Tā ietvaros ārvalstu eksperti Rīgā tikās ar nevalstiskajām organizācijām, valsts institūciju un uzņēmumu pārstāvjiem, lai novērtētu izpratni par OECD Vadlīnijām daudznacionāliem uzņēmumiem par atbildīgu uzņēmējdarbību un nacionālo kontaktpunktu lomu to ieviešanā un popularizēšanā. OECD ziņojums par LVNKP salīdzinošo izvērtējumu publicēts 2023. gada 21. decembrī⁴⁷.

Korupcijas apkarošana

2024. gadā OECD darba grupā Pretkorupcijas tīkla Austrumeiropai un Centrālajai Āzijai ietvaros Latvijas eksperti piedalās Uzbekistānas un Kazahstānas pretkorupcijas novērtējumu procesā, kas ietver šo valstu vizītes un novērtējuma ziņojumu izstrādi.

Migrācija

OECD Migrācijas darba grupas dienaskārtībā ir atbalsta pasākumi Ukrainas civiliedzīvotājiem. Situācijas monitoringam OECD sadarbojas ar citām starptautiskajām institūcijām. Darba grupas sanāsmēs kopš 2022. gada atsevišķa sesija tiek veltīta OECD darbam Ukrainas civiliedzīvotāju atbalstam un dalībvalstis sniedz informāciju par aktuālo situāciju, atbalsta pasākumiem un izaicinājumiem.

⁴⁵ *Support for Improvement in Governance and Management*

⁴⁶ Vairāk informācijas par Inovācijas laboratoriju: [Valsts kancelejas Inovācijas laboratorija \(mk.gov.lv\)](https://www.mfa.gov.lv/mk.gov.lv)

⁴⁷ <https://www.mfa.gov.lv/lv/media/11949/download?attachment>

VII Latvijas ekspertu iesaiste OECD darbā

Izglītība

OECD Izglītības politikas komitejā (turpmāk – EDPC) turpinās darbs iestāšanās valstu – Argentīnas, Brazīlijas, Bulgārijas, Horvātijas, Peru un Rumānijas tehniskajiem izvērtējumiem izglītībā. 2024. gadā Latvija kā vadošā valsts plāno iesaistīties Bulgārijas tehniskajā izvērtējumā diskusijā par prasmju politiku. IZM pārstāvji pēc OECD Prasmju centra aicinājuma, atbalstīja OECD Prasmju stratēģijas projekta īstenošanu Bulgārijā, prezentējot Latvijas pieredzi par Izglītības attīstības pamatnostādņu izstrādi un monitoringa ietvara attīstību, Bulgārijas Prasmju stratēģijas pasākumā (tiešsaistē) 2023. gada jūnijā. Līdzīgā pasākumā, ko rīko OECD sadarbībā ar Bulgāriju, IZM pārstāvji plāno piedalīties 2024. gada 11. decembrī.

Sociālā politika

Kopš 2019. gada Latvija ir pārstāvēta Nodarbinātības, darba un sociālo lietu komitejas (turpmāk – *ELSAC*⁴⁸) birojā, un no 2022. gada janvāra LM pārstāve *ELSAC*, LM Darba tirgus politikas departamenta direktora vietniece Ilze Zvīdriņa ir *ELSAC* komitejas priekšsēdētāja un vada biroja un komitejas sēdes. LM iesaistās *ELSAC* darba kārtības sagatavošanā, kā arī komitejas biroja viedokļa formulēšanā.

LM aktīvi iesaistās Latvijas viedokļa formulēšanā par OECD sagatavotajiem Ekonomikas pārskata projektiem par citām OECD dalībvalstīm, kā arī sniedz atbalstu Latvijas pozīcijas sagatavošanai par OECD Padomē, Izpildkomitejā un citos organizācijas formātos izskatāmajiem jautājumiem.

Finanšu politika

VID Nodokļu maksātāju uzvedības analīzes un prognozēšanas pārvaldes galvenā nodokļu inspektore Nataļja Loseva piedalās OECD Ēnu ekonomikas interešu kopienas ekspertu grupā “Ēnu ekonomikas evolūcija – globalizācija un digitalizācija” (*OECD Shadow Economy Community of Interest – Expert Group “Evolution of the Shadow Economy – globalisation and digitalisation”*). Ekspertu grupa koncentrējas uz OECD pārvaldības modeļa “Nodokļu administrācija 3.0” (*“Tax Administration 3.0”*) iespējamās ietekmes uz ēnu ekonomiku izpēti un ēnu ekonomikas risku identificēšanas un novēršanas nepārtrauktas efektivitātes nodrošināšanu nākotnē. Ekspertu grupas ietvaros secināts, ka viens no risinājumiem, kas nākotnē sekmētu ēnu ekonomikas risku novēršanu, ir reāllaika datu izmantošana. Ņemot vērā grupas dalībnieku izrādīto interesi par esošo VID pieredzi darbā ar šādiem datiem, 2024. gada jūnijā tika sagatavots informatīvs materiāls par VID darbu ar tiešsaistes datiem par sniegtajiem pasažieru komercpārvadājumiem ar vieglo automobili vai taksometru un ar to palīdzību identificētajiem nodokļu nenomaksas riskiem. Sagatavotais materiāls rosināja ekspertu grupas ietvaros apspriest jautājumus saistībā ar konkrēto risku apstrādi.

⁴⁸ *Employment, Labour and Social Affairs Committee*

VIII Latvijas amatpersonas, kas apstiprinātas vai turpina darbību OECD struktūrvienību, darba grupu vadībā

Valsts kanceleja

VK Pārresoru koordinācijas departamenta Valsts attīstības nodaļas vadītājs Dr. Vladislavs Vesperis piedalās OECD Korporatīvās pārvaldības komitejas Valsts kapitālsabiedrību un privatizācijas darba grupas Vadības birojā. Valsts kapitālsabiedrību un privatizācijas darba grupas Vadības biroja sanāksmē V. Vesperis tika apstiprināts kā Latvijas pārstāvis dalībai darba grupas Vadības biroja darbā.

Ekonomikas ministrija

2023. gada decembra sesijā KP loceklis Kārlis Piģēns tika ievēlēts OECD Konkurences komitejas Birojā. K. Piģēna darbs Birojā, lai piedalītos OECD konkurences politikas programmas un darba kārtības veidošanā, sākas 2024. gadā. EM specializētais atašejis - nozares padomniece Latvijas Republikas Pastāvīgajā pārstāvniecībā OECD Skaidrīte Rancāne-Slavinska ir OECD EDRC (Ekonomikas attīstības un pārskatu analīzes komiteja) paplašinātās komitejas locekle kopš 2023. gada.

Iekšlietu ministrija un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests

2022. gada 12.–13. decembrī IeM un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta pārstāvji piedalījās OECD Augsta līmeņa risku foruma sanāksmē Parīzē, Francijā.

Labklājības ministrija

Kopš 2022. gada janvāra LM Darba tirgus politikas departamenta direktora vietniece Ilze Zvīdriņa ir ELSAC komitejas priekšsēdētāja un vada biroja un komitejas sēdes.

Kopš 2024. gada janvāra OECD Sociālās politikas darba grupas biroja sastāvā ievēlēts LM Starptautiskās sadarbības un ES politikas departamenta vecākais eksperts Gundars Ignats.

Tieslietu ministrija

OECD Kukuļošanas apkarošanas starptautiskajos biznesa darījumos darba grupā Latviju pārstāv TM Valsts sekretāra vietniece tiesību politikas jautājumos Anda Smiltēna.

Zemkopības ministrija

Nozares padomnieks Aivars Lapiņš turpina darbu Lauksaimniecības komitejas birojā.

Centrālā Statistikas Pārvalde

CSP Transporta un tūrisma statistikas daļas vadītāja Dita Zemīte kopš 2022. gada sākuma ievēlēta OECD Tūrisma statistikas darba grupas birojā, sniedzot ieguldījumu darba grupas sanāksmes sagatavošanā.